❑ *Беларус страляе ў беларуса... Чачэнская трагедыя?* 1-я стар.

❑ *Дэпутаты новага парламента спрабуюць абараніць беларускую мову.* 1-я стар.

❑ *Праблема грамадства: мнагадзетныя сем'і.* 2-я стар.

❑ *Крымінальныя гісторыі: клафелін для афрыканцаў.* 4-я стар.

ЗВЯЗДА

24 студзеня 1996 г. серада, № 22 (22825)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 700 рублёў

РОЗГАЛАС

РЭХА ТРАГЕДЫІ Ў ПЕРШАМАЙСКІМ ДАКАЦІЛАСЯ ДА БЕЛАРУСІ

Днямі, а дакладней, у мінулую пятніцу, прыйшла пахавальная ў вёску Самойлавічы, што пад райцэнтрам Бяроза. Маці Аляксандра Застаўнага адпаведныя расійскія службы паведамілі, што яе сын загінуў у баях пад Першамайскім.

Як нам удалося ўдакладніць, Аляксандр родам з Самойлавіч, яму было 29 гадоў. У атрад «Альфа», які таксама быў задзейнічаны ў падзеях пад Першамайскім, ён трапіў пасля службы ў палку аховы. Справа вызвалення заложнікаў, якіх узялі чачэнскія баевікі, стала апошняй у яго жыцці. Учора Аляксандра пахавалі на радзіме.

Ігар РЫГОРАЎ.

БЕЛАРУС ПАД СЛЕДСТВАМ

Па факту ўдзелу беларуса ў ваенных дзеяннях у Першамайску, дзе Грабянюк на баку Радуева выконваў абавязкі мінёра, зараз расійскім бокам вядзецца следства.

Аб гэтым карэспандэнту нашай газеты паведамілі ў прэс-службе КДБ. Следства павінна ўстанавіць, якая ступень удзелу беларуса ў ваенных аперацыях, якім чынам ён аказаўся ў шэрагах чачэнскіх баевікоў, наёмнік Грабянюк ці добраахвотнік. У бліжэйшы час гэтыя пытанні павінны быць высветлены, аб чым, дарэчы, «Звязда» паведаміць чытачам дадаткова.

Ігар ГРЫШЫН.

І ВЕГЕТАРЫЯНСТВА НЕ ПАРАТУНАК

Цэны робяць сваю маўклівую справу — растуць, растуць і яшчэ раз растуць. І гэта ў той час, калі насельніцтва ў большасці сваёй не адчула ў кішэнях прыросту ў зарплаце і пенсіях.

Свініна ў крамах каштуе ў сярэднім па 32500 рублёў за 1 кілаграм (за любыя кавалачкі — і са сцегняка, і з шыі). Рынычныя ж цэны на свініну вагаюцца ў межах ад 20 да 50 тысяч рублёў за той жа 1 кілаграм. Як правіла, бліжэй да верхняй мяжы. Да 50 тысяч за 1 кг даходзіць і кошт цяляціны. Можна было б з гаспадарчай сумкай і абмінуць мясныя рады, пакінуўшы па-за ўвагай высокія цэны.

Што ж тады купляць? Каўбасу самую танную? Але ж і яна цэнамі не радуе. «Доктарская» каштуе 36000 рублёў за 1 кг, «Дняпроўская» — 26200 рублёў за той жа кілаграм, «Прыма» — 35800 (таксама за кілаграм).

Магчыма, паратунак у вегетарыянскім харчаванні? Дык раю і на гэты конт не надта жывіць ілюзію: бульба зараз каштуе ў звычайнай краме 4000 рублёў за 1 кг, буракі чырвоныя — 2500 рублёў, морква — 5300 рублёў за 1 кг.

Дык можа тады есці рыбу? На рынку хапае і скумбрыі, і траскі, і нават хека. Скумбрыя больш схільная да вагання цэн (кошт яе залежыць ад велічыні рыбіны — ад 18000 да 21000 рублёў за 1 кг. Можаце параўнаць: у «Акіяне» скумбрыя каштуе 20000, а свежамарожаная стаўрыда — 14300 рублёў за 1 кг. Свежы карп той жа вагі — 19500 рублёў). Траску на рынку можна набыць па цане 21000 рублёў за 1 кг. Самы дарагі хек — 1 кг яго каштуе 25000 рублёў.

Алесь КАРЛЮКЕВІЧ.

ВОСЬ ТУТ І ЖЫВІ

Поўнасцю ці часткова не атрымалі яшчэ і дагэтуль заработную плату, якая ім была налічана летась, больш як двесце тысяч працаўнікоў Гомельшчыны.

Так, работнікі аб'яднання «Белэмальпосуд» — з мая, пластмасавых вырабаў і фабрыкі «Трыкатажзбыт» — з ліпеня, а з лістапада — большасці прадпрыемстваў. Наогул, у прамысловасці вобласці чакаюць зробленага 92 тысячы чалавек.

У сельскай гаспадарцы становішча яшчэ горшае. Запазычанасць па зарплаце ў калгасах і саўгасах складае 87 мільярдаў рублёў. За леташні чэрвень не змог разлічыцца з людзьмі саўгас «Дубавіцкі» Буда-Кашалёўскага раёна, за ліпень — 14 і за жнівень — 58 гаспадарак. І гэта ў той час, калі зарплата ў працаўнікоў сяла ніжэйшая, чым у іншых катэгорый працуючых. Вось тут і жыві...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

НЕ Ў СВІСТОК ПАЙШЛА ПАРА

Паравоз, аказваецца, яшчэ не стаў гістарычнай рэліквіяй. У аб'яднанні «Крычаўцэменташыфер», як паведамляе раённая газета «Ленінскі кліч», яго прыстасавалі для атрымання пары, здольнай ацяпляць вытворчасць.

Звярнуць увагу на «музейны» лакаматыў як на крыніцу энергіі цэментнікаў прымусіў дыктат манапаліста — мясцовай ЦЭЦ, якая пастаўляла цяпло па «непад'ёмных» цэнах. Як толькі энергетыкі даведаліся, што ў аб'яднанні збіраюцца прыцягнуць з запаснога пуці яшчэ адзін паравоз, яны тут жа знізілі кошт сваіх паслуг у два разы.

Васіль ЛЕЎЧАНКА.

НАФТА З РАСІІ — НА ДАГАВОРНАЙ АСНОВЕ

Дагавор паміж Беларуссю і расійскім акцыянерным таварыствам «Сургутнафтагаз» падпісаны ў Мінску 22 студзеня.

Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведаміў прэзідэнт Беларускага дзяржаўнага канцэрна па нафце і нафтапрадуктах Антон Лойка. Дакументам прадугледжаны пастаўкі нафты на Наваполацкі нафтаперапрацоўчы завод у аб'ёме 4,8 мільёна тон у год у абмен на прадукцыю беларускіх прадпрыемстваў.

Паводле слоў Антона Лойкі, першыя тоны нафты ў рэспубліку паступілі ўжо.

Тэрэза ХАЮЦІНА, БЕЛТА.

БЕЛАРУСКАЯ ПРАКУРАТУРА ЗАЯЎЛЯЕ, ШТО ПА РОЗНЫХ ПРЫЧЫНАХ НЕ МОЖА ВЫДАЦЬ ЛІТВЕ ГРАМАДЗЯН, ЯКІХ ТАЯ ПАТРАБУЕ

Як паведамілі некаторыя расійскія сродкі масавай інфармацыі, завершана следства аб загаворы з мэтай звяржэння законнай улады ў студзені-жніўні 1991 года ў Літве. Пракуратура гэтай краіны перадае матэрыялы следства ў суд. Але судовы разбор пагражае зацягнуцца, таму што Расія і Беларусь, на тэрыторыі якіх пражываюць некаторыя абвінавачваемыя, перашкаджаюць выдачы іх Літве.

Карэспандэнт БелаПАН папрасіў пракаменціраваць гэтае паведамленне начальніка аддзела па надзоры за следствам рэспубліканскай Пракуратуры Івана Зуя. Па яго словах, у запытах літоўскай пракуратуры, якія паступілі яшчэ ў 1994 годзе, былі ўказаны наступныя прозвішчы: Йонене, Шурупаў, Усхопчык, Лазутка, Высоцкі і іншыя.

Што ж да былога каменданта Вільнюса, а цяпер — камандзіра корпуса Узброеных сіл Беларусі Усхопчыка, то ён з'яўляецца грамадзянінам Рэспублікі Беларусь. А значыць, згодна з артыкулам 10 Канстытуцыі РБ, «... не можа быць выдадзены замежнай дзяржаве». Прыкладна тое ж гаворыцца і ў артыкуле 64 двухбаковага дагавора паміж Літвой і Беларуссю «Аб прававой дапамозе і прававых адносінах па грамадзянскіх, сямейных і крымінальных справах». У падобных выпадках не выдаюцца таксама асобы, якія атрымалі палітычнае прыстанішча.

Да таго ж двухбаковы дагавор прадугледжвае наступнае: калі грамадзянін Беларусі ўчыніў злачынства ў Літве і схаваўся на тэрыторыі сваёй рэспублікі, то літоўскі бок прадастаўляе ўсе матэрыялы, якія датычацца ўчыненага злачынства, а расследаванне, суд, пакаранне — гэта ўжо «галаўны боль» беларускіх праваахоўных органаў. Беларуская пракуратура неаднаразова ставіла пытанне перад літоўскімі калегамі аб прадастаўленні матэрыялаў і доказаў віны Усхопчыка, каб паралельна правесці самастойны разбор. Але Літва гэта так і не выканала.

Генадзь БАРБАРЫЧ, БелаПАН.

КУРСЫ АБМЕНУ НАЯЎНЫХ ВАЛЮТ
у камерцыйных банках на 23 студзеня 1996 г.

Назва банка	Долар ЗША		Нямецкая марка		Расійскі рубель		Тэлефоны
	Купля	Продаж	Купля	Продаж	Купля	Продаж	
Белбізнесбанк (гал. аперац. упраў.)	11700	12100	7900	8300	2.35	2.65	067
Белбізнесбанк (гарадская дырэкцыя)	11650	12200	7800	8300	2.35	2.60	
Белзнешэканомбанк	11600	12200	7800	8400	2.25	2.55	267-022
ФК «Вераніка»*** (за расійскія рублі)	11900 4720	12100 4820	8000	8400	2.48	2.60	531-504
Ф-л 0104 АКБ «Минский транзитный банк»	11600	12200	7700	8500	2.10	2.45	372-826
Народны банк	11800	12200	8000	8300	2.40	2.55	238-610
Ф-л №1 АКБ «Алімп»	11800	12300	7900	8200	2.35	2.50	291-646, 067
ФФФ	11700	12200	7900	8400	2.40	2.80	
Нацыянальны банк РБ (курс для безнаяўных разлікаў)	11500		7834.85		2.47		
Цэнтрабанк Расіі	4683		3189.40		100 бел.р.38.00		

* — Магчыма аперацыя за наяўны і безнаяўны разлік
** — Аперацыя праводзіцца толькі за безнаяўны разлік
*** — Аперацыя з валютай больш за 1000$ праводзіцца на дагаворных умовах

Зімовае сонца. Імкнуцца ўстаць са снежнай пасцелі цені.

Алесь РАЗАНАЎ, «Пункціры».

Фота Уладзіміра ФЯДОТАВА.

ПІСЬМО ПРЭЗІДЭНТУ РАСІЙСКАЙ ФЕДЭРАЦЫІ Б. М. ЕЛЬЦЫНУ І ПРЭЗІДЭНТУ УКРАІНЫ Л. Д. КУЧМУ

У чэрвені 1994 г. па ініцыятыве Міжнароднага фонду славянскага пісьменства і культуры на стыку граніц Беларусі, Украіны і Расіі быў урачыста ўстаноўлены Брацкі Паклонны Крыж славянскіх народаў у імя славянскіх асветнікаў святых Кірылы і Мяфодзія.

У прадаўжэнне пачатага ў чэрвені 1995 г. па благаславенню Найсвяцейшага Патрыярха Маскоўскага і ўсяе Русі Алексія II на гэтым жа святым месцы быў пакладзены першы камень у падмурак Свята-Троіцкага храма, які асвячае землі і народы Расіі, Украіны і Беларусі ў іх гістарычным адзінстве.

Урачыстае асвячэнне храма плануецца правесці ў год святкавання 2000-годдзя Ражства Хрыстова. Думаецца, што гэта падзея стане сапраўды славянскай і сапраўды ўсенароднай, калі рашэнне аб будаўніцтве Свята-Троіцкага храма і пасільным у ім удзеле будзе ўзгоднена і прынята на самым высокім міждзяржаўным узроўні, падтрымана грамадскімі арганізацыямі, палітычнымі партыямі і рухамі Расіі, Беларусі і Украіны.

Праваслаўная царква заўсёды несла ў сабе ідэю саборнасці, духоўнасці, этнічнай цэласнасці славян. Будучы перакананым у Вашай падтрымцы гэтай высакароднай справы, спадзяюся, што і сёння наша адзіная праваслаўная вера дазволіць славянам выстаяць у гэты нялёгкі перыяд, згуртавацца і заняць дастойнае месца ў духоўным развіцці сусветнай цывілізацыі.

Шчыра Ваш

Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

12 студзеня 1996 года.

АБСТАНОЎКА Ў БЕЛАРУСКІМ ПАРЛАМЕНЦЕ ЗАМЕЖНЫМ ПАЛІТЫКАМ СПАДАБАЛАСЯ

Вярхоўны Савет Беларусі дзейнічае, а гэта азначае, што краіна ідзе дэмакратычным шляхам — такая агульная думка парламентарыяў Англіі, Германіі і Францыі, якія пабывалі 19 студзеня на пасяджэнні сваіх беларускіх калег. Як паведамлялася ўжо, група замежных палітыкаў прыбыла ў Беларусь для ўдзелу ў другім Нацыянальным кангрэсе «Беларусь на парозе двух стагоддзяў і двух тысячагоддзяў».

— Асабіста мяне прыемна здзівіла спакойная, дзелавая абстаноўка ў вашым Вярхоўным Савеце, — сказаў карэспандэнту БЕЛТА член брытанскага парламента ад лейбарысцкай партыі Джым Каўзінс. — Мы прысутнічалі на выбранні старшыні камісіі па галоснасці. Працэдура абмеркавання кандыдатур праходзіла вельмі карэктна і дакладна. Хутка мы сталі сведкамі, як калегі віншавалі дэпутата Ігара Катлярова з выбраннем на гэту важную пасаду. У нашым жа парламенце нярэдкія грубыя выпады ў адрас адзін аднаго, з'едлівыя насмешкі і нават пагрозы. Раю беларускім калегам не пераймаць такі «дэмакратычны» вопыт.

Замежныя парламентарыі сустрэліся з лідэрамі фракцый Вярхоўнага Савета. Адбыўся ажыўлены абмен думкамі.

Валянціна МЕНШЫКАВА, БЕЛТА.

У ЭКАНОМІЦЫ КРАІНЫ ЗАКЛАДЗЕНЫ АСНОВЫ ДЛЯ РУХУ НАПЕРАД

Вынікі работы прамысловасці і паліўна-энергетычнага комплексу за мінулы і задачы на 1996 год, а таксама шляхі іх вырашэння разгледжаны 23 студзеня на рэспубліканскай нарадзе ў Мінску. У ёй прынялі ўдзел кіраўнікі прадпрыемстваў, Службы кантролю Прэзідэнта, прадстаўнікі банкаў і кіраўнікі выканаўчай улады.

Як адзначыў кіраўнік нашай дзяржавы Аляксандр Лукашэнка, які выступіў на нарадзе, вынікі мінулага года дазваляюць сцвярджаць, што ў эканоміцы рэспублікі закладзены асновы для далейшага руху наперад. На яго думку, галоўнымі прадпасылкамі з'явіліся пэўныя поспехі, замацаваныя на макраэканамічным узроўні. Амаль у 2 разы зменшыліся тэмпы зніжэння валавога ўнутранага прадукту, стабілізаваўся валютны курс. Рост цэн апярэджвае рост зарплаты на 6 працэнтаў, рэзка зніжаны тэмпы інфляцыі. Усё гэта дазволіла замарудзіць тэмпы зніжэння жыццёвага ўзроўню насельніцтва.

Прэзідэнт выказаў думку, што ў гэтым годзе неабходна замацаваць станоўчыя тэндэнцыі і не дапусціць павароту назад на шляху выхаду з крызісу.

З асноўным дакладам на нарадзе выступіў намеснік прэм'ер-міністра Валерый Кокараў.

У першай палове дня справаздачу аб праведзенай рабоце зрабілі міністр прамысловасці Уладзімір Куранкоў, прэзідэнт канцэрна «Белхімнафтапром» Анатоль Мардашоў, іншыя кіраўнікі міністэрстваў і ведамстваў.

БЕЛТА.

У НАМЕРАХ ГЛАДКА. А НА СПРАВЕ?

Новы, 1996 год прамысловасць Гомельшчыны сустрэла несуцяшальнымі вынікамі: яе калектывы недадалі прадукцыі на 2236,8 мільярда рублёў.

70,1 працэнта прадпрыемстваў дапусцілі спад вытворчасці і толькі 29,9 працэнта з іх працавалі стабільна. Сярод іх аб'яднанні «Хімвалакно», «Гомельдрэў», заводы вагонарамонтны, электратэхнічны, «Мазырсельмаш», меліярацыйных машын, метызны, акцыянернае таварыства «Шпалеры» і інш. Астатнія ж працавалі ва ўмовах скарочанага рабочага тыдня ці з частковым спыненнем цэхаў, вытворчасцей або з няпоўнай загрузкай магутнасцей. А ў апошнім месяцы года цалкам вымушаны былі прастойваць пяць прадпрыемстваў — гомельскія заводы хімічнага мелу, пускавых рухавікоў, Калінкавіцкі завод дахавых матэрыялаў, Хойніцкі камбікормавы завод і Петрыкаўскі завод дробных сценавых блокаў.

І яшчэ адна лічба — 21,7 тысячы. Гэта столькі на Гомельшчыне беспрацоўных, якія маглі б уносіць свой уклад у развіццё вытворчасці. Аднак...

Глабальныя прычыны крызісу не толькі ў вобласці, але і ў краіне (і не толькі нашай) агульнавядомыя, і наўрад ці трэба іх паўтараць. Гэта ўжо аксіёма, як аксіёма і тое, што далейшае падзенне вытворчасці можа прывесці не толькі да выбухова-небяспечнай сацыяльна-палітычнай сітуацыі, але і страты навуковага і вытворча-тэхнічнага патэнцыялу, без чаго падняцца пасля на ногі і стаць ва ўвесь рост будзе неймаверна цяжка. І тут вельмі важна аб'яднацца ўсім, як кіраўніцтву рэспублікі, так і на месцах, каб дзейнічаць у адным ключы. Як вядома, даганяць заўсёды цяжка. Але — трэба. І тут галоўнае — нельга ўпусціць час на старце года. Вось чаму з сярэдзіны апошняга месяца 1995 года ў аблвыканкоме, рай- і гарвыканкомах у адпаведнасці з пастаноўкай задач Прэзідэнтам і ўрадам краіны праводзілася абарона планаў і намераў працоўных калектываў на сёлетні першы квартал. Сумарны вынік іх паказвае, што ў прамысловасці вобласці маюцца магчымасці забяспечыць спыненне спаду вытворчасці, а на радзе прадпрыемстваў і галін перавысіць паказчыкі двух мінулых гадоў. У той жа час многае залежыць і ад вышэйшых органаў дзяржаўнага кіравання.

Сур'ёзная размова аб гэтым ішла на сумесным пасяджэнні аблвыканкома і прэзідыума абласнога Савета дэпутатаў з удзелам кіраўнікоў рэспубліканскіх органаў, якое адбылося ў мінулую пятніцу. У звароце да Прэзідэнта, Кабінета Міністраў і Вярхоўнага Савета рэспублікі ўдзельнікі пасяджэння засяродзілі ўвагу на тым, што трэба як мага хутчэй прыняць новы Падатковы кодэкс, які стымуляваў бы работу прадпрыемстваў, распрацаваць і заканадаўча зацвердзіць меры па абароне айчынных вытворцаў тавараў. Было б добра, каб адбылася карэкціроўка асноўных напрамкаў грашова-крэдытнай палітыкі з тым, каб забяспечыць рэальнае вырашэнне праблемы неплацяжоў і крэдытавання гаспадарчых суб'ектаў на доўгатэрміновай аснове.

На нарадзе і ў паперах усё было гладка. А як будзе на самай справе? Пачакаем.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

УЛАДЗІМІР КУРАНКОЎ АДХІЛЕНЫ АД ПАСАДЫ МІНІСТРА ПРАМЫСЛОВАСЦІ

23 студзеня на нарадзе ў Кабінеце Міністраў рэспублікі па выніках працы ў мінулым годзе прамысловасці і паліўна-энергетычнага комплексу Беларусі Аляксандр Лукашэнка, які ўдзельнічаў у ёй, заявіў міністру прамысловасці Уладзіміру Куранкову аб тым, што здымае яго з працы. Матыў — за развал прамысловасці рэспублікі. Пасля гэтых слоў Прэзідэнта У.Куранкоў пакінуў залу, дзе праходзіла нарада.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ, БелаПАН.

ЯЎГЕН ПРЫМАКОЎ НАВЕДАЕ МІНСК З АФІЦЫЙНЫМ ВІЗІТАМ

Па запрашэнню міністра замежных спраў Беларусі Уладзіміра Сянько 30-31 студзеня ў Мінску з афіцыйным візітам будзе знаходзіцца міністр замежных спраў Расійскай Федэрацыі Яўген Прымакоў. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА паведамілі ў аддзеле друку і інфармацыі беларускага МЗС.

У ходзе перагавораў кіраўнікоў знешнепалітычных ведамстваў будзе абмеркаваны шырокі круг пытанняў, звязаных з перспектывамі развіцця беларуска-расійскіх адносінаў. Плануецца, што Яўген Прымакоў будзе прыняты Прэзідэнтам рэспублікі Аляксандрам Лукашэнкам, адбудуцца таксама яго сустрэчы са Старшынёй Вярхоўнага Савета Сямёнам Шарэцкім і прэм'ер-міністрам Міхаілам Чыгіром.

Аляксандр ЛЮШКЕВІЧ, БЕЛТА.

ПАЗВАНІ МНЕ, ПАЗВАНІ, НЯГЛЕДЗЯЧЫ НА ЦАНУ

Амаль 2 мільёны асноўных тэлефонных апаратаў налічваецца сёння ў Беларусі. У Міністэрстве статыстыкі і аналізу карэспандэнту БЕЛТА растлумачылі, што іх колькасць за год узрасла на 76,1 тысячы, ці на 4 працэнты. Дамашніх тэлефонаў таксама стала крыху больш.

Цяпер на 100 гарадскіх сем'яў прыпадае 60 апаратаў, а на такую ж колькасць сельскіх — усяго толькі 27 супраць, адпаведна, 58 і 25 у 1994 годзе. У снежні 1995 года ў параўнанні са снежнем 1994-га тарыфы на паслугі сувязі павялічыліся ў 3,3 раза, у тым ліку абанентная плата за дамашні тэлефон — у 7,2, а за паслугі міжгародняй тэлефоннай сувязі — у 2,4 раза. Але з-за таго, што ўзраслі цэны, нашы суграмадзяне зусім не сталі менш размаўляць. Так, у мінулым годзе на душу насельніцтва прыпадала па 24 міжгароднія размовы, тады як у 1994-м іх было 22,6.

Наталля МЯШКОВА, БЕЛТА.

КРЫК ДУШЫ

Застаецца адно: адвесці дзяцей у райвыканком і пакінуць іх там...

У мяне, адзінокай маці, двое малых дзяцей: дачцэ — 8, сыну — 4 гады. А напісаць вам, паважаная рэдакцыя, прымусілі мяне гора, холад і голад, у якіх мы апынуліся. А як выжыць дзецям, проста не ведаю. Што магла, тое і рабіла для іх выжывання. Усё, што было з мэблі, прадала, усё, што добрае было з посуду, рэчаў, — таксама пусціла на яду. Вось цяпер усё скончылася і няма нікому веры, не бачу выйсця. А дзеці ж ні пры чым, калі няма ў нас тут ніякай улады.

Апішу ўсё кораценька. Ужо другі год як я не працую і шукаю работу. Езджу на спадарожных машынах у яе пошуках. І ўсюды адзін адказ — няма жылля, шкадуем. Што мне рабіць? Другі месяц абіваю парогі ў райвыканкоме і райсабесе. І тут адзін і той жа адказ: «Пакуль няма жылля, пацярпіце да вясны». Скажыце, а як жыць дзецям? Яны ж есці хочуць! Ледзь не на каленях стаяла я ў намесніка начальніка райвыканкома Е. Кавалёнак. На жаль, пачула несуцяшальны адказ: «Вас многа, а мы адны». Божа, няўжо ўсе такія жорсткія, бессардэчныя, няўжо на гэтых начальнікаў няма ўправы? Няўжо ніхто нам не зможа дапамагчы? Бо мы сапраўды паміраем і з холаду, і з голаду! Мы ж жывём на хутары, адзін дом стаіць сярод поля, за два кіламетры ад калгаса. А цяпер зіма, снег па пояс, моцныя маразы, дроў няма. Як быць? Куды толькі я не звярталася па дапамогу, адзін Бог ведае. Я ж без работы і не атрымліваю на дзяцей ні капейкі. Заўтра адвязу дзяцей у райвыканком і пакіну іх там, у начальнікаў. Няхай гэта будзе жорстка ў адносінах да дзяцей, але іншага выйсця не бачу. Бо дзеці ўжо галадаюць другія суткі! А ў мяне слёзы не высыхаюць, не сплю і сама без яды шостыя суткі. У мяне толькі адна думка — выратаваць дзяцей. А сама... сама не ведаю. Пайду здабываць грошы, толькі якім шляхам, таксама не ведаю. А для мяне галоўнае, каб дзеці былі накормлены. Я ад іх не адмаўляюся, ні за што на свеце! Я ім хачу дапамагчы, і яны мяне, мае дзеткі, не асудзяць, мы добра адно аднаго разумеем. Але я не разумею ў наш час аднаго: каб дзеці паміралі з голаду і з холаду?!

У мяне больш няма ні на што сіл! Маё пісьмо — гэтак крык душы аб дапамозе! Няўжо і вы мне не дапаможаце?! Калі і вы скажыце: «Не можам, пачакайце», тады... тады пакончу я жыццё сваё. Вось такія мае справы. Іншага выйсця ў мяне няма! Дапамажыце!

Галіна ГУРЧОНАК.
хутар Барашкі, Міёрскі раён.

ПРАМАЯ ЛІНІЯ

Вам адкажа Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Сямён ШАРЭЦКІ

Роўна два тыдні назад — 10 студзеня — Старшынёй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь быў абраны С. Г. Шарэцкі. І адразу ж новы кіраўнік парламента акунуўся ў імклівую, шматпраблемную плынь нашай рэчаіснасці. Пленарныя пасяджэнні сесіі, выбары намеснікаў Старшыні ВС, кіраўнікоў парламенцкіх камісій, сустрэчы з кіраўнікамі іншых галін улады, замежнымі гасцямі, выступленні на нарадах, форумах, канферэнцыях — адным словам у жыцці чалавека пачалася новая, насычаная і разнастайная старонка.

Тым не менш, як і раней, гаваркім і даступным застаўся Сямён Георгіевіч для нас, журналістаў. І ў прыватнасці, для журналістаў-«звяздоўцаў». Першае інтэрв'ю С. Г. Шарэцкі даў менавіта самай старэйшай беларускамоўнай штодзённай газеце.

І вось новая грань супрацоўніцтва: Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. Г. Шарэцкі згадзіўся прыняць удзел у «прамой лініі» з чытачамі «Звязды». Яна адбудзецца 5 лютага з 14 гадзін. У гэты дзень Сямён Георгіевіч адкажа Вам па тэлефонах:

68-29-21, 32-38-21.

Да 4 лютага папярэдне прымаюцца пытанні да С.Г. Шарэцкага па тэлефоне

68-27-40.

ПЫТАННІ МОЖНА ДАСЫЛАЦЬ І ПА ПОШЦЕ.

Пішыце, тэлефануйце!
Вам адкажа Сямён Георгіевіч ШАРЭЦКІ.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

Дэпутат, выбірай камісію на свой густ

Учора пленарнае пасяджэнне сесіі Вярхоўнага Савета як звычайна пачалося з традыцыйнага раздзела «Рознае». У прыватнасці, у ім выступілі Аляксандр Бухвостаў, Ігар Анушкін, Вячаслаў Герасіменка. Яны ўзнімалі самыя розныя праблемы: ад крызісу ў айчыннай прамысловасці да парадку асвятлення работы сесіі.

Але найбольш цікавым і нечаканым стала выступленне дэпутата Валерыя Шчукіна, які зрабіў дэпутацкі запыт прэм'ер-міністру Міхаілу Чыгіру. Запыт датычыцца сітуацыі, якая апошнім часам склалася ў сістэме Міністэрства адукацыі і навукі з беларускай мовай. Як вядома, згодна з арт. 6 Закона «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь» беларуская мова з'яўляецца асноўнай, на якой праводзіцца выхаванне і навучанне ў дзіцячых дашкольных і навучальных установах. Але, як зазначыў сп. Шчукін, палажэнне гэтага артыкула выконвалася толькі да верасня 1995 года, калі міністэрства асноўнай мовай зрабіла рускую, адначасова перавёўшы на рускую мову другія і трэція класы, што ўжо пачалі навучанне на беларускай мове. Свае дзеянні міністэрства тлумачыць вынікамі вядомага рэферэндуму. «Аднак воля большасці, выказаная на рэферэндуме, абавязвае заканадаўцаў унесці змены ў Закон аб адукацыі, але не дае права дзяржаўным чыноўнікам не выконваць гэты закон, — зазначыў Шчукін. — Рэферэндум пацвердзіў канстытуцыйнае права навучацца на рускай мове, але не забараніў усім жадаючым працягваць і пачаць навучанне на беларускай. Закон, які датычыцца правоў чалавека, зваротнай сілы мець не павінен, а таму, нават пры ўнясенні Вярхоўным Саветам 13-га склікання змяненняў у Закон аб адукацыі, правы грамадзян, якія накіравалі сваіх дзяцей у 1992—1994 гадах навучацца на беларускай мове, парушацца не могуць, паколькі іх дзеці, незалежна ад колькасці вучняў, якія засталіся ў класе, павінны навучацца на беларускай мове».

З гэтай нагоды дэпутат Шчукін запатрабаваў адказаць на наступныя пытанні:

Якімі нарматыўнымі актамі кіраваўся міністр навукі і адукацыі Стражаў, калі забараніў настаўнікам, адміністрацыі школ і супрацоўнікам аддзелаў адукацыі агітаваць бацькоў за навучанне іх дзяцей на беларускай мове?

Як будуць аднаўляцца разагнаныя В. Стражавым беларускамоўныя класы?

Калі ў Вярхоўны Савет будзе прадстаўлены праект змяненняў у Закон «Аб адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь», якія б дазволілі рэалізаваць волю народа, выказаную на рэферэндуме 1995 года?

Якія меры будуць прыняты ў адносінах да чыноўнікаў, што парушылі Канстытуцыю і закон?

Гэтае выступленне выклікала неадназначную рэакцыю ў асяроддзі і дэпутатаў, і назіральнікаў. Бо, як вядома, яшчэ нядаўна супраць навучання на беларускай мове і масіраваную агітацыю за рускую вялі нядаўнія калегі камуністаў па палітычнаму лагеру «Рух за дэмакратыю, сацыяльную справядлівасць і прагрэс». І пакуль нават цяжка сказаць, ці камуністы выступілі ў абарону правоў чалавека, ці — у абарону дзяржаўнай мовы. Таму і тлумачыцца запыт Шчукіна па-рознаму. Адны бачаць у гэтым спробу камуністаў дыстанцыравацца ад бальшавікоў з РДСП, другія расцанілі гэта як прамы «наезд» на Стражава і ўскосна — на Прэзідэнта, трэція бачаць у гэтым жаданне камуністаў набыць новы імідж, падняць свой аўтарытэт заступнікаў народа, у тым ліку і ў вачах тых, хто не можа пахваліцца сімпатыямі да камуністаў.

Пасля «Рознага» дэпутаты пагадзіліся з прапановай намесніка Старшыні Вярхоўнага Савета Генадзя Карпенкі працягнуць працу ў камісіях і фракцыях і разышліся да 16 гадзін. Як сказаў сп. Карпенка, многія дэпутаты яшчэ не вызначыліся і не ўзгаднілі са сваімі фракцыямі, у якіх камісіях збіраюцца працаваць. Таму менавіта для гэтага і спатрэбілася паўза ў пленарным пасяджэнні. Меркавалася, што, ў другой палове дня парламентам будуць зацверджаны намеснікі старшынь камісій, сакратары і старшыні падкамісій, канчаткова сфарміраваны іх састаў. Пасля гэтага дэпутатам застанецца толькі адно кадравае пытанне: давыбраць некалькі членаў Прэзідыума. Учора парламент таксама паспрабаваў спланаваць сваю работу і на сённяшні дзень. Мяркуецца, што дэпутаты сур'ёзна пачнуць абмяркоўваць Дзяржаўны бюджэт на бягучы год. Праўда, наколькі паспяхова яно будзе праходзіць, залежыць ад паступлення матэрыялаў, якія павінен прадставіць Кабінет Міністраў. Праўда, пакуль дэпутаты не валодаюць поўнай інфармацыяй, а знаёмы толькі з часткай прапаноў урада. Не выключана, што зноў будзе ўзнята пытанне аб справаздачы Кабінета Міністраў наконт выканання бюджэту за мінулы год. Як вядома, даклад віцэ-прэм'ера Сяргея Лінга, з якім ён выступіў на сесіі на мінулым тыдні, выклікаў нямала пытанняў і нават абурэнне некаторых дэпутатаў: настолькі павярхоўным і неканкрэтным ён ім падаўся. Сам сп. Лінг прызнаў, што, сапраўды, справаздача з'яўляецца няпоўнай і сфарміравана на аснове ўжо вядомых лічбаў. Адначасова віцэ-прэм'ер нагадаў парламенту, што згодна з заканадаўствам урад мае час да мая.

Тым не менш, перш чым наогул пачынаюць разгляд праекта бюджэту, было б лагічна ўнесці змены ў падатковае заканадаўства. Магчыма, па гэтаму шляху ў выніку і пойдзе Вярхоўны Савет.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ЖЫЦЦЁВЫЯ ДРАМЫ

МНАГАДЗЕТНЫЯ МАМЫ СТАРЭЮЦЬ НЕ ПА ГАДАХ, А ПА ТЫДНЯХ

Таццяна Віктараўна патэлефанавала ў гродзенскі карпункт «Звязды» і перш-наперш спытала: «Як вы ставіцеся да мнагадзетных сем'яў?» На першы погляд, у краіне, дзе смяротнасць перавышае нараджальнасць, гэта пытанне рытарычнае. Аднак элементарнае пачуццё самазахавання народа, дзяржавы — гэта пакуль больш тэорыя. А ў штодзённым жыцці калі не пераважае, дык вельмі распаўсюджаны іншы «прагматызм». Маўляў, калі ў сям'і шмат дзяцей — значыць бацькі п'яніцы альбо дурні.

— Няпраўда! — гаворыць Таццяна Віктараўна. — Пераважная большасць з нас планавала свае сем'і даўно, калі можна было мець трох, чатырох, пяцярых дзяцей і жыць нармальна. Улічваючы законы таго часу, і ў першую чаргу свае матэрыяльныя магчымасці, мы нарадзілі столькі дзяцей, колькі палічылі патрэбным. І практычна ніхто з нас не звяртаўся ў дзяржаўныя і іншыя органы па дапамогу. У нас была магчымасць зарабіць на ўсё неабходнае. Канешне, нашы патрэбы заўсёды былі разумныя і ў многім абмежаваныя. Аднак пры гэтым мы маглі сабе дазволіць усёй сям'ёй схадзіць у кіно, басейн, нават паехаць на экскурсію ў Мінск, Маскву, Каўнас... Паўтаруся, сваіх дзяцей мы нараджалі не дзеля таго, каб іх утрымлівала дзяржава.

Цяпер іншыя часы. З надзеі грамадства мы, нармальныя, здаровыя сем'і, ператварыліся ў абузу для ўсіх чыноўнікаў. Толькі ходзім і просім. То мы не ў стане заплаціць за кватэру альбо пуцёўку ў санаторый, то хочам бясплатнай ёлкі і падарункаў для сваіх дзяцей, то выпрошваем матэрыяльную дапамогу ў выканкоме, а не па месцы работы, калі завод стаіць. Мы са сваімі дзецьмі усім перашкаджаем. І на любое пытанне нам адказваюць: «Ёсць людзі, якім яшчэ горш, чым вам».

Не самае горшае выглядае так.

КВАТЭРА

Таццяна Віктараўна разам з мужам і дзецьмі ад двух да пятнаццаці гадоў (чацвёра сыноў і дачка) шосты год жыве ў інтэрнаце, у двухпакаёвай «маласямейцы» плошчай 25 «квадратаў». Ужо 10 гадоў яна на заводзе — першая на льготнай жыллёвай чарзе, але цяпер гэта ёй ужо нічога не гарантуе — ні заўтра, ні паслязаўтра.

У 1992 годзе, атрымаўшы ўчастак пад індывідуальнае жыллёвае будаўніцтва, Таццяна Віктараўна прыйшла ў банк па льготны крэдыт. Сёння мы ведаем, колькі было сярод гэтых ільготнікаў высокапастаўленых асоб з кватэрамі, грашыма. А вось мнагадзетнай сям'і не пашанцавала. «Вы што, з Месяца зваліліся?» — пачула яна ў банку. — Як жа вы будзеце разлічвацца за крэдыт са сваімі заробкамі?»

Словам, надзея на ўласны дом, не паспеўшы «нарадзіцца», «загадала доўга жыць». А нядаўняя пастанова Саўміна № 648 «Аб парадку фінансавання жыллёвага будаўніцтва ў 1996 годзе» яшчэ раз пераканала Таццяну Віктараўну, што з гэтай «маласямейкі» ім ужо ніколі не выбрацца. Бо сярод катэгорый грамадзян, якія маюць шанцы на бясплатнае жыллё, мнагадзетных сем'яў няма. Праўда, дзяржава абяцае салідную матэрыяльную падтрымку праз субсідыі — да 70 працэнтаў кошту будаўніцтва жылля. [illegible]

ГРОШЫ

Таццяна Віктараўна цяпер у дэкрэтным водпуску і падзарабляе ў інтэрнаце прыбіральшчыцай, маючы за гэта крыху больш за 100 тысяч рублёў. Муж калісьці працаваў на заводзе наладчыкам, але атрымаў прафзахворванне і цяпер ён — грузчык. Завод працуе нестабільна, а адсюль і заробкі — ад 1 мільёна з нечым да 200 тысяч рублёў, але, як правіла, бліжэй да другой лічбы. «Здаралася, у нас не было нават на хлеб і малако», — гаворыць Таццяна Віктараўна. Пры гэтым яна атрымлівала ад дзяржавы толькі 50-працэнтную дапамогу на дзяцей, паколькі памер апошняй вызначаўся зыходзячы з супольнага даходу сям'і за 1994 год, а тады завод працаваў значна лепей, чым цяпер. Такім чынам, калі ў папярэднім годзе прадпрыемства працавала, а сёлета стаіць, дык няма ні зарплаты, ні грашовай дапамогі.

Элементарная логіка падказвае, што трэба ўлічваць даход сям'і калі не за месяц, дык хаця б за квартал і на такі ж тэрмін прызначаць фінансавую дапамогу. Але такая бухгалтэрыя дзяржаве, відаць, нявыгадная. І ў выніку сёння ў выйгрышы часта тыя, хто мае магчымасць схаваць свае фактычныя даходы. Тых жа, каму гэта не ўдаецца, цяперашняя бухгалтэрыя не шкадуе. Напрыклад, у другім квартале леташняга года на кожнага члена сям'і Таццяны Віктараўны прыпадала па 180 тысяч рублёў з улікам і зарплаты, і падтрымкі ад дзяржавы. Добра яшчэ, што разавую дапамогу (150 тысяч на чалавека) выдзеліў выканком, але колькі давялося прасіць, каб прынялі заяву. У выканкоме кажуць: «Пішыце заяву па месцы працы», а там: «Мы нічога не ведаем, і ўвогуле, грошай няма нават на зарплату»...

ХВАРОБЫ

— Па прычыне беднасці, — гаворыць Таццяна Віктараўна, — нашы дзеці пазбаўлены паўнацэннай медыцынскай дапамогі, і часта хваробы, якія можна вылечыць, пераходзяць у хранічныя і нават у інваліднасць. Атрымаць бясплатную пуцёўку у санаторый амаль немагчыма. Нават калі здарыцца цуд і яе дадуць, няма дзе ўзяць грошай на дарогу. Па гэтай прычыне адмовілася ад санаторнага лячэння сваёй дачкі мая сяброўка, паколькі білет у адзін бок каштаваў каля 100 тысяч, а ехаць трэба было 4 разы: у санаторый — дамоў, потым, пасля лячэння, — за дачкой і зноў назад. У сяброўкі дваім хворым дзецям патрэбна дыета. Нельга есці хлеб, манныя і ячныя крупы, макароны, бульбу, затое можна мяса, масла. Пры даходзе ў 200 тысяч рублёў на чалавека карміць дзяцей па такой дыеце, вядома, немагчыма.

Бясплатныя лекі — толькі для дзяцей да трох гадоў. Але ж хварэ- [illegible]

ГУМАНІТАРНАЯ ДАПАМОГА

Летась Таццяна Віктараўна па лініі гарадскога [illegible] «Сям'я» (у ім каля 100 сем'яў, дзе 5 і больш дзяцей) атрымала 2 кілаграмы мукі, трохі вітамінаў, чыпсаў і пячэння, ды яшчэ сутачны паёк натаўскага салдата. Пад Новы год гэтыя сем'і на 550 гуманітарных марак купілі садавіну: на кожнае дзіця выйшла па 3 яблыкі і апельсіны плюс на сям'ю па 2 лімоны і гранаты, шакалад.

Адна фірма арганізавала ў Гродне распродаж паношаных рэчаў з-за мяжы. Вядома, чарга, і як у ёй прастаяць цэлы дзень, калі дома дзеці... Таму Таццяна Віктараўна дамовілася з дырэктарам фірмы, каб мнагадзетным сем'ям нешта пакінулі ў якасці гуманітарнай дапамогі. І зноў праблема: няма неабходных пасведчанняў, каб фірма магла апраўдацца перад падатковай інспекцыяй. Дапамог прафсаюз, аформіў неабходныя паперы. Але тавар дагэтуль ужо перабралі «Дзеці ў бядзе» і іншыя, таму мнагадзетным дасталіся 4 мяхі рэчаў, большасць з якіх нагадвала анучы для мыцця падлогі.

РАБОТА

— Магчыма, гуманітарная дапамога — гэта справа добрая, — лічыць Таццяна Віктараўна, — асабліва калі яна даецца хворым і састарэлым. Аднак маладых здаровых бацькоў гэта дапамога разбэшчвае, прывучае сядзець склаўшы рукі ў надзеі на добрага «дзядзьку». Усё роўна 2 кілаграмы мукі ці цукру не выратуюць мнагадзетную сям'ю. Таму галоўнае для нас — мець магчымасць самім зарабіць на сваіх дзяцей.

Але як? Звольніцца па ўласнаму жаданню з завода — адразу страчваецца матэрыяльная дапамога. А ці будзе заробак на новым месцы (ды і дзе яно, гэта месца для чалавека, які ўсё жыццё адпрацаваў ля станка) — невядома. Таццяна Віктараўна разумее, што ва ўмовах рынку нікому не дазволена, як кажуць, спаць у шапку і ўжо паспрабавала «круціцца», каб мець нейкую дадатковую капейку. Спачатку занялася вязаннем — ніякай выгады, бо вытрымаць канкурэнцыю з рынкам, дзе шмат замежнага тавару, немагчыма. Пайшла ў гарвыканком, узяла дазвол (для маламаёмных — бясплатны) на гандлёва-закупачную дзейнасць. Вядома, буйных «пражэктаў» не было, бо, каб прыстойна зарабіць, трэба прысвячаць бізнесу не 2—3 гадзіны ў дзень, а значна болей, і да таго ж працаваць без выхадных і бальнічных, што зусім немагчыма для мнагадзетнай мамы. І па-другое, трэба мець так званы стартавы капітал. Ну, а па дробязі... Купіць тавар, той жа шакалад, не праблема. Праблема ў цане. Патрэбны табе дакументы — фірма прадае за 4.300, і нешта «наварыць» ужо немагчыма. Можна знайсці і танней, але без дакументаў, і калі з гэтым шакаладам зловяць кантралюючыя органы — штраф будзе большы, чым прыбытак.

— Каб хоць трохі зарабіць, я вымушана парушаць закон, — гаворыць Таццяна Віктараўна [illegible]

Барыс ПРАКОПЧЫК.

У КАБІНЕЦЕ МІНІСТРАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняў пастанову аб стаўках падатку за выкіды (скіды) забруджвальных рэчываў у навакольнае асяроддзе. [illegible]

XXX

Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь пастанаўляе [illegible]

Прэс-служба Кабінета Міністраў — БЕЛТА.

АФІЦЫЙНА

Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь

АБ УТВАРЭННІ ПАСТАЯННЫХ КАМІСІЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

У адпаведнасці з артыкулам 88 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь і артыкулам 85 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь» Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе**:

Утварыць наступныя пастаянныя камісіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і іх падкамісіі:

1. Камісія па заканадаўству.
2. Камісія па нацыянальнай бяспецы, абароне і барацьбе са злачыннасцю
— падкамісія па пытаннях барацьбы са злачыннасцю;
— падкамісія па пытаннях абароны.
3. Камісія па прамысловасці, транспарту, будаўніцтву, энергетыцы, гандлю і іншых паслугах насельніцтву, сувязі і інфарматыцы
— падкамісія па архітэктуры, будаўніцтву і жыллёва-камунальнай гаспадарцы.
4. Камісія па праблемах чарнобыльскай катастрофы.
5. Камісія па экалогіі і прыродакарыстанню.
6. Камісія па аграрных пытаннях і сацыяльнаму развіццю сяла.
7. Камісія па міжнародных справах
— падкамісія па справах СНД.
8. Камісія па адукацыі, навуцы і культуры
— падкамісія па навуцы і навукова-тэхнічнаму прагрэсу;
— падкамісія па культуры.
9. Камісія па сацыяльнай палітыцы і працы
— падкамісія па справах моладзі;
— падкамісія па пытаннях сям'і, мацярынства і дзяцінства;
— падкамісія па справах ветэранаў і інвалідаў.
10. Камісія па дзяржаўнаму будаўніцтву і мясцоваму самакіраванню
— падкамісія па мясцоваму самакіраванню.
11. Камісія па правах чалавека, нацыянальных пытаннях, сродках масавай інфармацыі, сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі і рэлігійнымі арганізацыямі
— падкамісія па сродках масавай інфармацыі і сувязях з грамадскімі аб'яднаннямі.
12. Камісія па бюджэту, падатках, банках і фінансах
— падкамісія па бюджэту і падатках.
13. Камісія па эканамічнай палітыцы і рэформах.
14. Камісія па рэгламенту, мандатах і дэпутацкай этыцы.
15. Камісія па ахове здароўя, фізічнай культуры і спорту.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **С.ШАРЭЦКІ**
16 студзеня 1996 г., г. Мінск. № 9 —XIII.

АБ ПАРАДКУ АСВЯТЛЕННЯ СРОДКАМІ МАСАВАЙ ІНФАРМАЦЫІ РАБОТЫ ПЕРШАЙ СЕСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ТРЫНАЦЦАТАГА СКЛІКАННЯ

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе**:

1. Для кантролю за парадкам асвятлення сродкамі масавай інфармацыі першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь трынаццатага склікання ўтварыць Рэдакцыйную камісію ў колькасці 12 дэпутатаў Вярхоўнага Савета:

Юнчык Леанід Мікалаевіч - старшыня камісіі
Бікінін Барыс Сцяпанавіч
Біч Аляксандр Мікалаевіч
Вараніцкі Рыгор Гаўрылавіч
Дабравольскі Аляксандр Альгертавіч
Ігнацішчаў Руслан Міхайлавіч
Козыр Аляксандр Віктаравіч
Краўчанка Пётр Кузьміч
Малахоўскі Анатоль Ягоравіч
Манукова Тамара Анатольеўна
Пашкевіч Іван Іванавіч
Цярэшчанка Віктар Іванавіч.

2. «Народнай газеце», газеце «Звязда» аператыўна асвятляць ход работы сесіі.

Афіцыйныя паведамленні аб пасяджэннях Вярхоўнага Савета для сродкаў масавай інфармацыі рыхтуе БелТА сумесна з Рэдакцыйнай камісіяй.

3. Дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Беларусі арганізаваць асвятленне пасяджэнняў Вярхоўнага Савета ў інфармацыйных і спецыяльных тэле- і радыёвыпусках.

Адкрыццё першага пасяджэння Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь даецца Дзяржаўнай тэлерадыёкампаніяй Беларусі ў прамой тэле- і радыётрансляцыі.

Выступленні кандыдатаў на пост Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь трансліруюцца поўнасцю.

З мэтай больш поўнага асвятлення дзейнасці Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь і яго органаў арганізаваць выхад штотыднёвай тэлевізійнай перадачы «Парламенцкая гадзіна» з удзелам дэпутатаў Вярхоўнага Савета.

Устанавіць, што парадак асвятлення пасяджэнняў Вярхоўнага Савета па прапанове Рэдакцыйнай камісіі ў асобных выпадках можа быць зменены рашэннем Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь .

4. На пасяджэнні Вярхоўнага Савета допускаюцца прадстаўнікі сродкаў масавай інфармацыі, акрэдытаваныя пры Упраўленні інфармацыі Сакратарыята Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь, і журналісты, якія маюць разавыя запрашэнні, выдадзеныя прэс-службай Вярхоўнага Савета. Прэс-службе Вярхоўнага Савета і Рэдакцыйнай камісіі аказваць садзейнічанне сродкам масавай інфармацыі ў асвятленні работы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **С.ШАРЭЦКІ**
16 студзеня 1996 г., г. Мінск
№7—XIII.

АБ УТВАРЭННІ ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

На падставе артыкула 89 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, артыкула 79 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь» і артыкула 52 Часовага рэгламенту Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Утварыць Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у наступным складзе:

Шарэцкі Сямён Георгіевіч — Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

Новікаў Васіль Мікалаевіч — Першы намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

Карпенка Генадзь Дзмітрыевіч — намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

Малумаў Юрый Георгіевіч — намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь;

Гіруць Мечыслаў Іванавіч — дэпутат ад Смаргонскай сельскай выбарчай акругі № 143 Гродзенскай вобласці, кіраўнік дэпутацкай фракцыі аграрыяў у Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь;

Калякін Сяргей Іванавіч - дэпутат ад Скарынінскай выбарчай акругі № 250 горада Мінска, кіраўнік дэпутацкай фракцыі камуністаў у Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь;

Канаплёў Уладзімір Мікалаевіч — дэпутат ад Шклоўскай выбарчай акругі № 177 Магілёўскай вобласці, кіраўнік дэпутацкай фракцыі «Згода» ў Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь.

2. Пытанне аб уключэнні ў склад Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь двух іншых дэпутатаў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь разгледзець на адным з чарговых пасяджэнняў першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь **С.ШАРЭЦКІ**
18 студзеня 1996 г., г.Мінск.
№11— XIII.

ПОГЛЯД

МЫ ПАБУДУЕМ НАШ АГУЛЬНЫ БЕЛАРУСКІ ДОМ

Толькі на першы погляд, нас, грамадзян Беларусі, раздзяляе многае: партыі, ідэі, канцэпцыі, дактрыны і інш. Але з пункту гледжання вечнасці, жыцця і смерці, гора і шчасця народа, нашы разыходжанні выглядаюць дробязна, мізэрна і не заўсёды прынцыпова. Нам няма чаго дзяліць. У нас адно і тое ж паходжанне, адзін і той жа лёс, адна і тая ж Радзіма. Мы ўсе дзеці гэтай зямлі, каранямі прыросшыя да яе. Як тут не ўспомніць запавет вялікага Ф. Скарыны, які з болем у сэрцы сцвярджаў, што калі ідэалогія, погляды, нават вера раздзяляюць нацыю, жыўцом ірвуць яе на кавалкі, дык яны павінны быць рашуча адкінуты. На першае месца павінна выйсці асэнсаванне таго, што ўсе мы — беларусы, рускія, яўрэі, палякі, украінцы, татары — складаем народ Беларусі, з'яўляемся грамадзянамі нашай дзяржавы, у якіх ёсць замацаваныя Канстытуцыяй не толькі аднолькавыя правы, але і аднолькавыя абавязкі.

На жаль, трэба адзначыць, што ў жыцці заўсёды былі і будуць праяўляцца і дзейнічаць два падыходы, дзве магчымыя мадэлі дзеянняў. Першая — аблаяць і абсмяяць, кінуць камень у бок тых, хто быў да нас, і на гэтым кантрасце паспрабаваць сцвердзіць свой «аўтарытэт». Другая — асэнсаваць памылкі і недахопы ў працы папярэднікаў, зразумець матывацыю іх дзеянняў. Трэба падзякаваць дэпутатам ВС XII склікання за працу на карысць народа Беларусі, на карысць Бацькаўшчыны.

«Не судзіце, і не судзімыя будзеце!» — сцвярджае адна мудрая кніга. Давайце не спяшацца з высновамі і адзнакамі, лепш паспрабуем зрабіць нешта самі, а потым будзем ацэньваць іншых.

Што трэба новаму парламенту. Глыбока перакананы, што адна з асноўных задач — вярнуць парламенту давер народа і на падставе гэтага зрабіць яго аўтарытэтнай галіной улады, у пэўным сэнсе калектыўным сумленнем нацыі, пры гэтым, зразумела, могуць быць праявы эгаізму і крывадушнасці адзінак, але калектыўнай супольнасці — ніколі.

Каб стаць аўтарытэтнай сілай, трэба рэальна ацаніць свае магчымасці, знайсці сапраўднае месца сярод трох галін улады. Думаю, наша галоўная функцыя — дапамагаць, ствараць спрыяльныя ўмовы для выканаўчай улады, а не кантраляваць. Суіснаваць, стрымліваць і ўраўнаважваць кіруючы баланс дзяржавы, а не падмяняць іншыя галіны ўлады. Ставячы пытанне такім чынам, дарэчы, у поўнай адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, мы не можам браць на сябе адказнасць за канкрэтныя вынікі эканамічнай і гаспадарчай дзейнасці ўрада і Прэзідэнта. Як кажуць, «Богу—Богава, а кесару — кесарава!» Мы павінны адказваць за якасць законаў і за тое, як яны спрыяюць вываду краіны з крызісу.

Прынцыпова трэба змяніць арганізацыю працы дэпутатаў, асноўную ўвагу накіраваць на ўтварэнне пастаяннага семінара з запрашэннем вядучых спецыялістаў, якія дапамогуць народным абраннікам пазнаёміцца з тэорыяй і практыкай стварэння законаў.

Каб павысіць якасць распрацоўкі законаў, неабходна ўтварыць пры пастаянных камісіях з ліку вучоных і практыкаў экспертныя групы. Вопыт Дзяржаўнай думы Расіі сведчыць, што на гэта грошай шкадаваць не трэба.

Трэба забяспечыць фінансавую незалежнасць парламента. Ва ўсім свеце лічыцца аксіёмай, што менавіта заканадаўчая ўлада сама распараджаецца фінансавымі сродкамі на свае патрэбы. У бюджэце на 1996 год трэба асобным радком вызначыць аб'ём фінансавання парламента ў разумных, сціплых памерах, неабходных для нармальнага функцыянавання вышэйшай заканадаўчай улады.

Адна з галоўных функцый парламента — заканатворчая. Праз тыя ці іншыя канкрэтныя дзеянні можна вырашыць пытанні раёна ці горада, праз закон — шляхі развіцця нацыі. Можна ўвесь час умешвацца ў той альбо іншы працэс, а можна карэнным чынам змяніць правілы гульні — і ўсё стане на свае месцы.

СТРАТЭГІЯ ЭКАНАМІЧНАГА РАЗВІЦЦЯ

Трэба неадкладна вызначыцца адносна стратэгіі нашага развіцця. Галоўнае ў гэтым сэнсе — пытанне аб форме ўласнасці, у першую чаргу аб форме ўласнасці на зямлю. Без агульнанацыянальнага рэферэндуму тут не абысціся. Але рэферэндум трэба спакойна і грунтоўна рыхтаваць, вывучаць вопыт суседзяў, і асабліва Расіі, аналізаваць першыя парасткі аграрных рэформаў у краінах Цэнтральнай Еўропы.

На чым павінен грунтавацца парламент у сваёй заканатворчай сацыяльна-эканамічнай дзейнасці? На мой погляд, на вырашэнні наступных неадкладных задач:

— скасаванне існуючай сістэмы падаткаў, якіх мы маем сёння больш за 20 відаў, і пераход да сучаснай сістэмы падаткаабкладання з асноўным акцэнтам на падаткі з нерухомасці. Падаткі павінны не прыгнятаць, а стымуляваць вытворчасць;

— поўнае вызваленне ад падаткаў дробных і сярэдніх прадпрыемстваў на вызначаны тэрмін, акрамя падаткаў на ахову здароўя і адлічэнняў у пенсіённы фонд;

— прыняцце розных мадэляў прыватызацыі, у тым ліку ў асобных выпадках амаль бясплатная перадача асноўных фондаў прадпрыемства фізічным асобам, якія могуць зрабіць буйныя валютныя інвестыцыі ў абнаўленне тэхналогіі, забяспечыць выпуск канкурэнтаздольнай экспартнай прадукцыі, захаваць не менш як, напрыклад, 50 працэнтаў рабочых месцаў, выплачваць падаткі ў мясцовы і рэспубліканскі бюджэт. У суседняй Польшчы, дзе шырока распаўсюджана такая форма прыватызацыі, прадугледжана крымінальная адказнасць асоб у выпадку невыканання імі існуючых правілаў;

— захаванне і аказанне дапамогі калгасам і саўгасам, фермерскім гаспадаркам, прыняцце пратэкцыянісцкіх мераў для абароны айчыннага рынку сельскагаспадарчых тавараў. Не будзем у разумных памерах фінансава дапамагаць нашым вытворцам сельскагаспадарчай прадукцыі — давядзецца ўскосна дацыраваць замежных. Вопыт краін Цэнтральнай Еўропы — яскравае таму пацвярджэнне. У Даніі, з прычыны даволі высокага сабекошту прадукцыі сельскай гаспадаркі, паступова пераходзяць ад фермерства да кааператыўных формаў гаспадарання;

— новыя падыходы ў галіне мытнай палітыкі. Тут трэба перагледзець ці скасаваць многія тарыфы, у тым ліку на цукар і алей. Неабходна, каб дзейнічаў прынцып: тое, што ў нас не выпрабляецца, павінна імпартавацца без перашкод, і наадварот;

— кардынальныя змены ў спаганнні падаткаў за транзіт, якія трэба браць не выбарачна, як сёння, а пагалоўна з усіх суседніх краін, але ў іншых, меншых памерах. Зараз мы спрабуем браць за праезд аднаго заходнееўрапейскага грузавіка 150 $, а, напрыклад, Бельгія, Данія, Германія, Люксембург і Нідэрланды бяруць прыкладна 12 марак за адзін дзень, Чэхія — 78 $ у год. У той жа час з усходніх суседзяў мы не бяром ніводнага «зайчыка». У выніку мы завінавацімся на ўзроўні кастрычніка 1995 г. 5 трыльёнаў рублёў толькі за транзіт нашых тавараў праз тэрыторыю Расіі. Плата за транзіт — гэта жорсткая неабходнасць рыначнай эканомікі і павінна распаўсюджвацца на ўсіх суб'ектаў міжнародных эканамічных адносінаў без выключэння. Параўнайце два падыходы: Польшча за транзіт праз сваю тэрыторыю зарабляе ў год 6,5 млрд. долараў, на Беларусі збор транзітнага падатку за першае паўгоддзе 1995 г. у параўнанні з аналагічным перыядам 1994 г. прыметна знізіўся. Нас лягчэй і больш танна аб'ехаць, чым праехаць. Еўропа ўскладае большыя надзеі (і пачынае ўкладаць большыя сродкі ў «ВІА-Балтыка»), чым на аўтастраду «Брэст—Мінск—Масква». Увогуле, не трэба пераацэньваць пытанні транзіту, так званага «лёгкага заробку», што называецца — «з паветра». Усё гэта рысы нашай беднасці.

Пераацэньваем сваё геапалітычнае становішча не толькі мы, але практычна ўсе дзяржавы СНД. Казахстан уяўляе сябе мостам паміж Расіяй і Кітаем, Кыргызстан — паміж Цэнтральнай і Паўднёва-Усходняй Азіяй. Прыкладна гэтак жа разважаюць у Грузіі, Малдове, Украіне, краінах Балтыі і г. д. Між тым, на мой погляд, выкарыстоўваць такі рычаг, як спагнанне платы за транзіт, трэба больш разумна, асэнсавана і ў адносінах да ўсіх.

САЦЫЯЛЬНАЯ ПАЛІТЫКА

Сацыял-дэмакратыя заўсёды выступала і будзе выступаць за сацыяльную абарону людзей наёмнай працы. У гэтай сувязі трэба зрабіць усё магчымае, каб не дапусціць прыёму чарговага варыянта пенсіённага заканадаўства, якое прапануюць эксперты і дарадцы ўрада: выхад на пенсію мужчын ва ўзросце 65 гадоў, жанчын — 60 гадоў. Мы катэгарычна супраць гэтага. Нашы людзі да такіх варыянтаў ні фізічна, ні псіхалагічна не падрыхтаваны, ды і не ўсе сёння могуць дажыць да такога ўзросту. Узровень жыцця не той.

Яшчэ адно пытанне — індэксацыя ўкладаў, якія наш народ трапна і страшна назваў «грабавымі грашыма». Мы настойліва звярталіся да ўрада з прапановай пачаць, нарэшце, выконваць рашэнне Канстытуцыйнага суда і, як раней абяцалі, вярнуць людзям іхнія грошы. Дарэчы, чаму ў бюджэце на 1996 г. нічога не запланавана наконт гэтага? Грошай няма? Даём параду: давайце папросім прабачэння ў людзей і выпусцім каштоўныя паперы (аблігацыі) пад гарантыю дзяржаўнай маёмасці з канкрэтнымі тэрмінамі разліку на працягу, напрыклад, 10—15 гадоў. Баюся памыліцца, але мае размовы з людзьмі сведчаць, што яны хутчэй за ўсё пагодзяцца на гэта: хай не самі, дык хоць іх дзеці альбо ўнукі атрымаюць гэтыя крывавым мазалём заробленыя грошы.

Неабходна ў час прыватызацыі стварыць так званыя пенсіённыя фонды, якія б не залежалі ад стану эканомікі і ад умоў гаспадарання сённяшняга ўрада. Такім чынам, трэба выплачваць пенсіі не з бюджэту, а са спецыяльна створаных аўтаномных ад урада пенсіённых фондаў. Амаральна адабраць апошняе ў людзей, якія аддалі дзяржаве ўсё, а яна, калі закамуліруе сродкі, можа і павысіць памер пенсій, але не ўразаць, не забіраць, што называецца, апошняе. Пенсіённыя фонды павінны быць абаронены законам і выкарыстоўвацца толькі мэтанакіравана. Больш таго, у ЗША фонды выступаюць у якасці буйнейшага інвестара, а аб'ём фінансавання складае прыкладна 100 млрд. долараў.

ЗНЕШНЯЯ ПАЛІТЫКА

Што датычыць знешнепалітычных акцэнтаў, то жыццё на адно з першых месцаў ставіць дзяржаўнасць і незалежнасць. Наш шлях да рэальнай незалежнасці няпросты, пакутлівы. На мой погляд, ён зойме гадоў 10—15 і перш за ўсё будзе звязаны з дасягненнем адноснай эканамічнай самастойнасці.

Толькі суверэнная краіна можа дасягнуць бяз'ядзернасці. Згодна з артыкулам 18 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь наша дзяржава «ставіць за мэту зрабіць сваю тэрыторыю бяз'ядзернай зонай». Да 1 верасня б. г. з тэрыторыі Беларусі будуць выведзены апошнія ракеты стратэгічнага прызначэння класа СС-25, на працягу наступных 2-3 гадоў — дапаможныя часці. Такім чынам, да 2000 года тэрыторыя нашай рэспублікі будзе пазбаўлена ядзернай зброі. У гэтым кантэксце адна з найбольш актуальных праблем — завяршэнне перамоў з Расіяй пра кампенсацыю за экалагічныя страты Беларусі. Паводле сціплых ацэнак, нам спатрэбіцца на гэтыя мэты каля 4 трыльёнаў рублёў, яны пойдуць у першую чаргу на рэкультывацыю забруджаных ядзерным палівам тэрыторый. Па сутнасці, мы атрымалі яшчэ адзін Чарнобыль, толькі ў мініяцюры.

На працягу бліжэйшых гадоў Беларусь, згодна з тым жа артыкулам 18 Канстытуцыі, мае шанц ператварыцца ў нейтральную дзяржаву. На гэтым шляху ёсць яшчэ шмат складанасцей. Нейтралітэт для Беларусі сёння — не статус, не стан, а толькі канстытуцыйная мэта, неабходная, рамантычна-высакародная, што вырастае з нетраў нацыянальнай самасвядомасці нашага шматпакутнага народа. Мы рамантызуем нейтралітэт, уяўляем сабе, што вось, нарэшце, абвесцім яго — і на нас ніхто не нападзе. У рэальным жыцці ўсё куды больш складана, і ў выпадку ядзернага Армагедона наш нейтралітэт будзе растаптаны ці адкінуты ўбок, як непатрэбная паперка. Трэба таксама ўяўляць, што нейтралітэт у класічным выглядзе па сутнасці знікае, і практычна ўсе еўрапейскія краіны становяцца ўсё больш узаемазалежнымі. Тое, што такія вядомыя нейтральныя краіны, як Аўстрыя, Швецыя і Фінляндыя, з 1 студзеня 1994 г. інтэграваліся ў Еўрапейскі саюз, які па свайму зместу на падставе Маастрыхцкага дагавора ператвараецца ў саюз ваенна-палітычны, сведчыць аб многім.

Калі Беларусь захавае толькі аднабаковую арыентацыю на дасягненне класічнага нейтралітэту, яна рызыкуе апынуцца ў стане ізаляцыі на перыферыі агульнаеўрапейскіх інтэграцыйных працэсаў.

Дзе ж выйсце? Спакойна і паслядоўна набліжацца да набыцця статусу нейтральнай дзяржавы (што магчыма ў наступным дзесяцігоддзі) з тым, каб потым добраахвотна адмовіцца ад яго, разам з Расіяй і Украінай інтэгравацца ў еўрапейскую супольнасць. На дадзены момант перагляд канстытуцыйнай мэты — дасягненне нейтралітэту — адмова ад яе ўяўляецца справай вельмі складанай і малаверагоднай, паколькі яна прывядзе да расколу і палярызацыі нашага грамадства.

З другога боку, мы павінны больш сур'ёзна і ўзважана ставіцца да падпісання пагадненняў з Расіяй, якія замацоўваюць знаходжанне на тэрыторыі яе ваенных баз. Прычым гэтыя пагадненні разлічаны на 25 гадоў, а аплата за арандуемыя тэрыторыі не прадугледжана. Я асабіста не супраць такіх пагадненняў, але ўзнікае пытанне: «Чаму яно дзейнічае на працягу 25 гадоў, а не, скажам, 5 гадоў з магчымай пралангацыяй на наступны тэрмін?» Чаму за ваенныя базы ў Шылавічах і пад Баранавічамі мы не бяром грошай, як гэта робяць іншыя дзяржавы?

Хачу падкрэсліць, што ў 1994—1995 гг. мы не асэнсавалі ўсіх нюансаў пагадненняў і, падпісаўшы цэлы іх шэраг з Расіяй, ледзь не перакрэслілі Канстытуцыю, дзе зафіксавана наша імкненне да нейтралітэту. Зараз трэба шукаць і знаходзіць прыстойнае выйсце з гэтай складанай юрыдычнай сітуацыі, якая сведчыць, што кожнаму палітыку, кожнаму парламентарыю трэба добра ведаць юрыдычны базіс дзяржавы.

У эканамічным і знешнепалітычным напрамку асаблівыя надзеі я ўскладаю на паскоранае фарміраванне Усходнееўрапейскай Эканамічнай Супольнасці, якая будзе аб'ядноўваць Расію, Украіну і Беларусь. Безумоўна, гэта рыначная супольнасць не можа ператварыцца ў класічную рыначную мадэль адразу, за адзін прысест. Захад нас не чакае. Захад рынкі для нашых тавараў адчыняць пакуль не збіраецца. Адзіная магчымасць выжыць, выстаяць — гэта стварыць рыначную супольнасць на Усходзе, якая будзе існаваць і паралельна функцыянаваць з Еўрапейскім саюзам на працягу бліжэйшых 10—12 гадоў. Толькі па меры выспявання рыначных адносінаў на ўсходзе Еўропы будуць узнікаць умовы для ўключэння Расіі, Украіны і Беларусі ў агульнаеўрапейскія эканамічныя і палітычныя структуры. У Беларусі ёсць шанцы інтэгравацца ў еўрапейскую супольнасць разам з Расіяй і Украінай не раней 2005 года. Для гэтага прыйдзецца больш актыўна выкарыстоўваць такія магчымасці, як асацыіраванае членства ў ЕС па асобных напрамках эканамічнага супрацоўніцтва.

Асобная размова — адносіны з Расіяй. Спадзяюся, што ўсе мы добра разумеем: Беларусь, як і шэраг іншых дзяржаў, у ваенна-стратэгічным і геапалітычным сэнсе знаходзіцца ў сферы інтарэсаў Расіі. Прызнанне гэтых рэалій павінна стымуляваць пошук зусім іншых, чым сёння, мадэляў паводзінаў і адносінаў з Расіяй, якую я ўмоўна фармулюю як канцэпцыю «фінляндызацыі».

Гэта азначае, па-першае, што мы павінны і далей як мага больш актыўна развіваць эканамічныя адносіны з Расіяй, выкарыстоўваць іх на сваю карысць і на карысць суседняй дзяржавы.

Па-другое, «фінляндызацыя» адносінаў азначае ўсталяванне партнёрскага міждзяржаўнага супрацоўніцтва на ўзаемавыгаднай і раўнапраўнай аснове. Хопіць стаяць з працягнутай рукой, хопіць увесь час спадзявацца на дапамогу з Усходу. Падзеі, якія развіваюцца ў Расіі, сведчаць, што бліжэйшы год ёй будзе не да нас. Мы ніколі не прымусім нашых суседзяў паважаць сябе, калі самі не станем з большай павагай, сур'ёзнасцю і годнасцю ставіцца да саміх сябе, калі не адчуем сябе сапраўднай дзяржавай.

Па-трэцяе, асобны статус эканамічных і палітычных стасункаў з Расіяй не перакрэслівае нашых імкненняў да нейтралітэту. У той жа Фінляндыі з 1948 па 1991 год быў з СССР палітычны Дагавор аб сяброўстве, супрацоўніцтве і ўзаемадапамозе і ў той самы час яна захавала статус традыцыйна нейтральнай дзяржавы.

«Фінляндызацыя» адносінаў з Расіяй азначае, што мы павінны ўлічваць наша кроўнае, духоўнае і этнакультурнае братэрства, узбагачаць і развіваць яго, але на асобных напрамках надаваць нашым адносінам больш прагматычны, дзелавы і рацыянальны характар.

На пачатку нашага стагоддзя вялікі пясняр зямлі беларускай Янка Купала напісаў верш «А хто там ідзе?» Некалькі ж гадоў назад адзін наш вядомы паэт, перафразуючы класіка, зусім не рытарычна ў вершы ставіць пытанне: «А ці будзем мы жыць?» На мой погляд, яно набывае для нашай нацыі, для дзяржавы характар гамлетаўскага пытання. Дык «ці будзем мы жыць?», ці знікнем, «расплывемся імглой між чужых» у XXI стагоддзі? Знікнем як непаўторны і ні на кога не падобны славянскі народ (дарэчы, чацвёрты па колькасці сярод славянства) ці захаваем для сусветнай цывілізацыі нашу этнакультурную адметнасць?

Веру — будзем жыць, але пры ўмове, што, захоўваючы наш велізарны здабытак — традыцыйную талерантнасць, навучымся, у рэшце рэшт, паважаць сябе не менш, чым іншых.

Будзем жыць, калі, сцяўшы зубы, выстаім і вытрываем эканамічныя нястачы, пераадолеем крызіс.

Будзем жыць, калі не толькі захаваем сённяшні стан дзяржаўнасці, але і значна ўмацуем яго, ператворымся ў сапраўды цывілізаваную і заможную дзяржаву ў цэнтры Еўропы.

Будзем жыць, калі ўсе разам, супольна пераадолеем і пераможам наступствы нацыянальнай трагедыі Чарнобыля, выратуем з дапамогай міжнароднай грамадскасці нашых дзяцей, захаваем генафонд нацыі.

Будзем жыць, калі наш неацэнны духоўны скарб, наша «мова, што з крыніцы свае, праславянскае непадробным праменем б'е, мова, падобная да салаўя», «гімн нашай долі пакутны і ўзнёслы» вытрымае ўсе выпрабаванні і стане сапраўды мовай дзяцей і моладзі, мовай усяго народа.

Веру, прыйдзе той час, калі Беларусь, наша Радзіма, пяшчотна і ласкава скажа, як можа адна толькі маці сказаць свайму толькі што нараджанаму дзіцяці: «Добрай і светлай дарогі, сынок! Шчаслівага і светлага табе лёсу!» Так, як спрадвеку гавораць сваім сынам расіянкі, украінкі ці літоўкі. Веру і верую, што прыйдзе той час, калі мы агульнымі намаганнямі пабудуем наш цёплы, утульны і заможны беларускі дом, дзе не толькі знойдзецца месца, але будзе ўтульна ўсім нашым сябрам, усім братнім народам.

Пятро КРАЎЧАНКА,
дэпутат ВС XIII склікання.

САЛЬДА ЗНЕШНЕГАНДЛЁВАГА АБАРОТУ БЕЛАРУСІ ЗАСТАЕЦЦА АДМОЎНЫМ

Аб'ём знешняга гандлю Беларусі ў студзені—лістападзе 1995 года склаў 90.157 мільярдаў беларускіх рублёў (каля 7 мільярдаў 840 мільёнаў долараў ЗША). У супастаўных цэнах у параўнанні з адпаведным перыядам 1994 года гэта на 0,5 працэнта вышэй. Такія апошнія даныя Міністэрства статыстыкі і аналізу рэспублікі. У агульным аб'ёме знешняга гандлю экспарт склаў 41.979 мільярдаў рублёў (3,8 мільярда USD), імпарт — 48.178 мільярдаў рублёў (4,2 мільярда долараў ЗША). Сальда знешнегандлёвага абароту ў студзені—лістападзе мінулага года заставалася адмоўным у памеры 6.199 мільярдаў рублёў (394 мільёны долараў). Удзельная вага тавараабароту з краінамі СНД у агульным яго аб'ёме знізілася ў параўнанні з такім жа перыядам 1994 года на 2 працэнты — да 66 працэнтаў. Асноўным гандлёвым партнёрам Беларусі ў Садружнасці па-ранейшаму з'яўляецца Расія. На яе долю прыпадае 85,7 працэнта аб'ёму знешняга гандлю з дзяржавамі СНД. Доля Украіны — 10,8 працэнта, Казахстана — 1,4, Малдовы і Узбекістана — па 0,9 працэнта. Сальда знешняга гандлю з краінамі Садружнасці адмоўнае. У адносінах з краінамі далёкага замежжа сальда гандлёвага балансу станоўчае. Асноўныя гандлёвыя партнёры Беларусі ў гэтай катэгорыі дзяржаў — Германія (22,4 працэнта тавараабароту нашай рэспублікі з краінамі далёкага замежжа), Польшча (12 працэнтаў), Літва (7,6 працэнта), ЗША (4,6 працэнта), Нідэрланды (4,5 працэнта), Латвія (3,9 працэнта), Італія (3,8 працэнта), Венгрыя (3,5 працэнта). У таварнай структуры экспарту Беларусі доля прадукцыі хімічнай і звязаных з ёю галін прамысловасці склала 15,1 працэнта ўсяго аб'ёму. У агульным аб'ёме імпарту ўдзельная вага нафты і прыроднага газу — 35 працэнтаў.

Сяргей СНЕГІН, БелаПАН.

ЦІ НЕ ПЕРАТВОРЫЦЦА МАЛАДЗЁЖНЫ ФОРУМ У ДЗЯЛЬБУ СКУРЫ НЕЗАБІТАГА МЯДЗВЕДЗЯ?

26—28 студзеня па ініцыятыве Нацыянальнай рады маладзёжных і дзіцячых арганізацый у сталіцы пройдзе I Усебеларускі маладзёжны форум.

Напярэдадні гэтай падзеі арганізатары форуму сабралі ў Грамадскім прэс-цэнтры «круглы стол», удзельнікі якога паспрабавалі абмеркаваць актуальныя праблемы маладзёжнай палітыкі на Беларусі.

Для пачатку крыху інфармацыі для роздуму. Па ўзроўню даходаў 2/3 нашай моладзі знаходзяцца за афіцыйнай рысай беднасці. Студэнцкай стыпендыі хапае на 15—18 абедаў. Уласную кватэру мае толькі кожная пятая маладая сям'я. Нарэшце, менавіта моладзь адчувае самыя вялікія праблемы з працаўладкаваннем.

Надзей на тое, што ў бліжэйшы час становішча моладзі палепшыцца, — амаль ніякіх. Прычына простая: сёння дзяржава не мае нават акрэсленай канцэпцыі маладзёжнай палітыкі. У выніку, выратаванне тапельцаў у чарговы раз становіцца справай саміх тапельцаў. Іх, як быццам, у краіне не так і мала — афіцыйна зарэгістравана аж 48 разнастайных маладзёжных арганізацый. Але бяда ў тым, што якраз іх шырокі спектр стаў галоўнай перашкодай для каардынацыі дзеянняў па выпрацоўцы канцэпцыі маладзёжнай палітыкі «знізу».

Магчыма, нейкі плён прынясе прызначаны на наступныя выхадныя маладзёжны форум. Хаця падставы для сумненняў у поспеху ёсць немалыя. І вось чаму: падчас «круглага стала» прысутныя сталі сведкамі сапраўднай пікіроўкі паміж кіраўніком Саюза моладзі Сяргеем Дароніным і прадстаўніцай Нацыянальнай рады маладзёжных і дзіцячых арганізацый Святланай Каралёвай. Па сутнасці, штуршком стала заява сп. Дароніна аб прэтэнзіях пераемніка былога камсамола на ролю лідэра маладзёжнага руху Беларусі. Але ці пагодзяцца з гэтым астатнія маладзёжныя арганізацыі краіны? Пытанне, ды, як кажуць, яшчэ якое.

Зрэшты, чакаць адказу засталося нядоўга. Кропкі над «і» расставіць сам форум.

Сяргей ГРЫБ.

ЗША ПАЧЫНАЮЦЬ ЛІКВІДАЦЫЮ ХІМІЧНАЙ ЗБРОІ

Злучаныя Штаты абнародавалі памеры свайго арсенала хімічнай зброі. [illegible]

ЭНЕРГЕТЫКАЎ УДАСЦА АБМЯНЯЦЬ

29 расійскіх энергетыкаў, якіх тыдзень назад захапілі чачэнскія баевікі, у хуткім часе маюць шанц быць вызвалены ў абмен на такую ж колькасць палонных баевікоў. [illegible]

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

ПАЧАТАК РЭЛІГІЙНАГА МУСУЛЬМАНСКАГА СВЯТА «РАМАДАН» НА ДЗЕЯННЯХ ЧАЧЭНСКІХ БАЕВІКОЎ НЕ АДБІЎСЯ

За мінулыя суткі часці і падраздзяленні федэральных сіл у Чачні абстрэльваліся 19 разоў, з іх 13 — у Грозным. [illegible]

АХВЯРЫ МІЖНАРОДНАГА ТЭРАРЫЗМУ ВЯРНУЛІСЯ НА РАДЗІМУ

112 пасажыраў судна «Аўрасія», якія былі захоплены турэцкімі тэрарыстамі, прыбылі ўчора ў Расію. [illegible]

130 ПАСАЖЫРАЎ ЗНІКЛІ БЯССЛЕДНА

Сёння ўжо практычна не застаецца надзеі на тое, што хоць хто-небудзь са 130 зніклых без вестак пасажыраў інданезійскага парома «Гурыта» застанецца ў жывых. [illegible]

РЫХТУЕЦЦА ПРАЕКТ ДАГАВОРА АБ ЗАБАРОНЕ ВЫПРАБАВАННЯЎ ЯДЗЕРНАЙ ЗБРОІ

Падрыхтоўка праекта дагавора аб усеабдымнай забароне ядзерных выпрабаванняў была галоўным пунктам парадку дня штогадовай сесіі канферэнцыі ААН па раззбраенню, якая адкрылася ўчора ў Жэневе. [illegible]

«Радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расіі» і «Радыё-РОКС» слухаў Сяргей ПРОТАС.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Лішнія кілаграмы вагі можна «змыць» спецыяльным мылам, сцвярджаюць кітайскія спецыялісты. Яны вырабляюць цуда-мыла з марскіх водарасцей.

Усё б гэта можна было ўспрыняць як жарт, калі б гэтае мыла не карысталася вялікім попытам у краінах Далёкага Усходу. [illegible]

ЭКСТРА-ПРЭС

Вучоныя з Каліфарнійскага ўніверсітэта, які ў Лос-Анджэлесе, [illegible]

«Не можа быць»

Да ахвяр спадара Маўродзі дадалася яшчэ адна — сам Лёня Галубкоў. [illegible]

«Труд»

У БРЭСЦЕ СТВОРАНА ПАЛЕСКАЕ НАВУКОВАЕ ТАВАРЫСТВА

43 лінгвісты, этнографы, сацыёлагі, гісторыкі, краязнаўцы аб'ядналіся, каб паспрыяць захаванню самабытнай палескай культуры, а таксама развіццю асноў грамадзянскай супольнасці ў шматкультурным рэгіёне.

Неабходна, прынамсі, [illegible] тое, што імкліва знікае пад уплывам урбанізацыі і разбурэння традыцыйнага ладу жыцця. Самыя буйныя філіі Палескага навукова-краязнаўчага таварыства «Загароддзе» адкрыліся ў Мінску, Брэсце, Віцебску, шумлівай Маскве і ціхім Драгічыне.

Штуршок з'яўленню новай арганізацыі дало ператварэнне Брэсцкага педінстытута ва ўніверсітэт. Навукоўцы і творчая моладзь самі знаходзяць сродкі для сваёй дзейнасці. [illegible] штучна створаная арганізацыя павінна існаваць самастойна, не зазіраючы ў дзяржаўную кішэню.

Андрэй ДЫНЬКО.

УВЕКАВЕЧЫЦЬ ПАМЯЦЬ МАСТАКА

Указам Прэзідэнта нашай краіны Аляксандра Лукашэнкі імя народнага мастака Беларусі Паўла Масленікава прысвоена Магілёўскаму абласному мастацкаму музею. Яго імем будзе названа і адна з вуліц у гэтым абласным цэнтры.

Згодна з гэтым жа дакументам, за кошт рэзервовага фонду Прэзідэнта на магіле мастака ў Мінскіх Паўночных могілках у гэтым годзе будзе ўстаноўлены помнік. Увекавечыць памяць Паўла Васільевіча Масленікава і альбом яго твораў, які з'явіцца на свет таксама сёлета.

БЕЛТА.

УСМЕШКА МАСТАКА

Мы вядзём наш рэпартаж з месца здарэння

Малюнак Леаніда РАЗЛАДАВА.

У БРЭСЦКІМ ТРАНСПАРЦЕ ЕЗДЗІЦЬ ТАННЕЙ

Не сталі безаглядна пераймаць прыклад сваіх мінскіх калег брэсцкія транспартнікі. Кошт праезду ў гарадскіх аўтобусах і тралейбусах хоць і павялічыўся ў чарговы раз, але не ўдвая, як у Мінску, а ўсяго толькі на 200 рублёў.

Цяпер брэстаўчане за адну паездку ў грамадскім транспарце плацяць 1000 рублёў.

Вядома, цяжка сказаць, як доўга ўтрымаецца гэта планка, паколькі расходы транспартнікаў усё роўна значна перавышаюць суму, якая паступае як плата за праезд.

Іван КУКСА, БЕЛТА.

ГЕРМАНІЯ ПАСЛЯ АБ'ЯДНАННЯ

АДНА КРАІНА — ДЗВЕ НАЦЫІ

(Заканчэнне. Пачатак у №№18-21.)

У Берліне, [illegible]

[illegible] Берліна выклікаў негатыўную рэакцыю яго жыхароў. Ён быў любімым месцам адпачынку тысяч берлінцаў, куды яны з дзецьмі часта прыходзілі па выхадных. Пазбаўленне ўсходніх берлінцаў свайго заапарка здалося ім вялікай несправядлівасцю і знявагай іх грамадзянскіх правоў. Узнялася бура пратэсту. Пад іх націскам улады адступілі. Усходнія берлінцы з гонарам гаварылі нам пра гэту перамогу.

Вялікай і цяжкай праблемай для горада стала спалучэнне дзвюх сістэм грамадскага транспарту, якія больш як 40 гадоў развіваліся ў аўтаномным рэжыме, і толькі прыкладна год назад удалося іх сумясціць, хаця адрозненні ўсё ж засталіся. Напрыклад цэны. Адна паездка на метро-трамваі ў Заходнім Берліне каштуе ў сярэднім тры з паловай маркі, што зусім не танна. А для жыхароў Усходняга — цана ўвогуле «кусліваяя». Таму ім праезд зрабілі таннейшым. Адразу знайшліся ахвотнікі з Заходняга Берліна пакарыстацца гэтай прывілеяй. Таму цяпер берлінскія кантралёры вылоўліваюць не толькі «зайцоў» на гарадскім транспарце, але і сочаць за тым, каб заходнія берлінцы не ездзілі па тарыфу ўсходніх.

Нівеліроўка горада ідзе па стандартах заходняй часткі. Рэстаран «Масква» некалі быў вельмі папулярным у сталіцы ГДР. Цяпер ён выглядае як бедны сваяк, якога ні[illegible]

[illegible] Берліне. Тут члены ПДС няблага прайшлі ў органы мясцовага тэрытарыяльнага кіравання, дзе-нідзе нават узначальваюць іх.

Зусім нядаўна, 14 студзеня г. г., камуністы нагадалі аб сабе шматлюднай маніфестацыяй, у якую вылілася ўскладанне чырвоных гваздзікоў у дзень памяці Розы Люксембург. Традыцыя штогадовага масавага ўскладання берлінцамі 14 студзеня кветак да помніка рэвалюцыянеркі ўсяляк падтрымлівалася кіраўніцтвам ГДР. У цырымоніі звычайна ўдзельнічалі Хонекер, іншыя кіраўнікі партыі і ўрада. Таму ўскладанне кветак, якое ператварылася ў шматтысячнае шэсце з транспарантамі, яшчэ раз нагадала аб нездаволенасці часткі ўсходніх немцаў сваім лёсам.

Сёння яны ўсё часцей задумваюцца над тым, а ці правільна ўвогуле было праведзена аб'яднанне? На думку маіх субяседнікаў з ліку дыпламатаў Усходняй Германіі, Лотар дэ Мэзьер, апошні кіраўнік ГДР, — самы што ні на ёсць здраднік. Ён, па іх словах, нават і не прадаў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку заходнім немцам. Пры продажы можна было паспрачацца наконт цаны, паспрабаваць не прадзешавіць. Але самае сумнае і горшае ў тым, што Лотар дэ Мэзьер падарыў ГДР Заходняй Германіі. Адсюль і ўсе негатыўныя наступствы.

[illegible] рашальныя ў кароткі тэрмін задачы перабудовы свайго светапогляду, радыкальных змен сістэмы каштоўнасцей. Зрабіць гэта аказалася непараўнальна больш складаным, чым знішчыць Берлінскую сцяну.

Каб зламаць новую нябачную псіхалагічную сцяну, якая па-ранейшаму падзяляе ўсходніх і заходніх немцаў, патрэбна як мінімум адно пакаленне. Такая выснова нашых субяседнікаў з зямлі Брандэнбург. Па іх меркаванню, усходнія немцы заплацілі за аб'яднанне надзвычай вялікую цану. А ўзамен атрымалі значна менш, чым чакалі. І як вынік — крах ілюзій. Нас яны перасцерагаюць у адным: уважліва ўлічыць іх горкі вопыт і вельмі асцярожна падыходзіць да трансфармацыі нашай сацыяльнай сістэмы.

Магчыма, у нечым нашы субяседнікі згушчаюць фарбы, перабольшваюць, але па сутнасці яны маюць рацыю. Нездарма стары Хонекер папярэджваў, што нельга аб'яднаць сацыялізм з капіталізмам, як і ваду з полымем.

Немцы не былі б немцамі (у дадзеным выпадку федэральныя ўлады), калі б яны ўпусцілі сітуацыю [illegible] пракладваецца самая сучасная ў свеце сетка тэлекамунікацый. Тут выпрабоўваюцца новыя сістэмы транспарту. Ужо бачны той час, калі Усходняя Германія стане больш сучаснай і канкурэнтаздольнай, чым яе заходняя частка і нават увогуле Заходняя Еўропа.

Усходнія немцы нічога не маюць супраць гэтай прыгожай перспектывы. Але яны параўноўваюць свой сённяшні жыццёвы ўзровень з узроўнем жыхароў Заходняй Германіі, і іх аптымізм пры сутыкненні з рэальнасцю выпараецца як вада пад уздзеяннем полымя.

Каб неяк прыдаць ім веру ў будучыню, дапамагчы хутчэй далучыцца да дэмакратычных каштоўнасцей, федэральнымі ўладамі прымаюцца адпаведныя меры. Адна з іх — палітычная адукацыя насельніцтва. Ёй, на маё здзіўленне, у Германіі надаецца вялікае значэнне. Працэс гэты накіроўвае галоўнае ўпраўленне праз свае падраздзяленні на месцах.

У старых землях сістэма палітадукацыі дзейнічае даўно і апраўдала затраты на яе. А вось у новых землях яе ўкараненне ўспрынялі з [illegible] га жыцця. Шанцаў на поспех з часам усё менш і менш.

У расчараваных людзей і гумар адпаведны. Як пажартаваў адзін немалады, але і зусім не стары жыхар Усходняга Берліна, у закрыцці шматлікіх прадпрыемстваў сталіцы і яе прыгарадаў ёсць і станоўчы бок: значна палепшылася экалагічная сітуацыя, бо заводы перасталі забруджваць атмасферу, зямлю і ваду шкоднымі выкідамі.

Тым не менш, я не хацеў бы заканчваць гэтыя нататкі на сумнай ноце. Германія ўсё ж здолее падцягнуць новыя землі да стандартаў ФРГ. Яе развітая і сучасная эканоміка, велізарныя фінансавыя магчымасці, усё ўзрастаючы аўтарытэт у свеце, багаты вопыт вядзення рыначнай гаспадаркі і прадуманай сацыяльнай палітыкі, памножаныя на нямецкую дысцыпліну, упартасць, працавітасць, кемлівасць у рэшце рэшт ператвораць Усходнюю Германію і Заходнюю ў адну краіну ўсходніх і заходніх немцаў, у адну нацыю.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

На здымку: гэтыя маладыя немцы з Усходняй Германіі (калі меркаваць па подпісу да здымка, дасланага нам агенцтвам «Інтэр-Нацыёнес»), нягледзячы на праблемы і хваляванні, звязаныя з беспрацоўем, з аптымізмам глядзяць у будучыню.

СПОРТ-ЭКСПРЭС

ХАКЕЙ НА ТРАВЕ

АНГЛІЧАНЕ «ЗАТУМАНІЛІ» ВОЧЫ БЕЛАРУСАМ

Зборная Беларусі па хакею на траве правяла свой трэці матч у Барселоне. Супернікам беларусаў выступіла каманда Англіі.

Прадстаўнікі «туманнага Альбіёна» лічацца традыцыйна моцнымі супернікамі, што яны і даказалі ў вочным паядынку з беларусамі.

Канчатковы лік сустрэчы — 4:1 на карысць брытанцаў.

Цяпер шанцаў у беларускай зборнай трапіць у пяцёрку мацнейшых практычна не засталося. Калі меркаваць, што нашы яшчэ прайграюць неаднаразовым чэмпіёнам свету і Алімпійскіх гульняў — індыйцам, то каб захаваць хоць якую надзею на алімпійскую ліцэнзію, ім трэба толькі выйграць у зборных Галандыі, Канады і Бельгіі, што малаверагодна.

ХАКЕЙ

ПРОЙГРЫШНАЯ СЕРЫЯ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Хакеісты мінскага клуба «Цівалі» працягваюць пройгрышную серыю (ужо з сямі матчаў) у розыгрышы Кубка Міжнацыянальнай хакейнай лігі. Апошняе паражэнне з лікам 2:3 яны атрымалі на выездзе ад самарскага ЦСК ВПС.

Цяпер мінчанам засталося завяршыць студзень дзвюма дамашнімі сустрэчамі. 27 студзеня іх супернікамі будуць хакеісты новакузнецкага «Металурга», а праз два дні «цівалянты» згуляюць з суседзямі па турнірнай табліцы — новасібірскай «Сібір'ю».

КАНЬКАБЕЖНЫ СПОРТ

РЭПЕТЫЦЫЯ ПЕРАД ЧЭМПІЯНАТАМ СВЕТУ

У галандскім горадзе Херенвейне нядаўна завяршыўся чэмпіянат Еўропы па канькабежнаму спорту. Спартсмены спаборнічалі ў класічным мнагабор'і.

У жанчын першае месца заваявала немка Гунда Німан. Мінчанка Вольга Клыга аказалася на 20-й пазіцыі. Па ацэнках спецыялістаў, гэта даволі нядрэнны вынік. Галандзец Рынцье Рытсма першынстваваў сярод мужчын. Надзея Беларусі, Віталь Навічэнка, прабег з 21-м вынікам.

Галандскія старты для канькабежцаў Еўропы сталі своеасаблівай рэпетыцыяй перад чэмпіянатам свету, які пройдзе з 2 па 4 лютага ў Інцэлі (Германія). Праўда, напярэдадні канькабежцы заглянуць у Італію, дзе з 27 па 28 студзеня ў мястэчку Базельго дэ Піне намечана правядзенне аднаго з этапаў Кубка свету.

ФРЫСТАЙЛ

ВАРАБ'ЁЎ УЗЛЯЦЕЎ НА ПЕРШАЕ МЕСЦА

Прыемная навіна для айчынных балельшчыкаў фрыстайла прыйшла з далёкага амерыканскага мястэчка Блэкенрыдж, дзе прайшоў чарговы этап Кубка свету ў гэтым відзе спорту. Лыжны акрабат з Беларусі Васіль Вараб'ёў па выніках двухдзённых спаборніцтваў заняў першае месца. Так высока мінчанін яшчэ не ўзлятаў. Яго сябры па камандзе, Дзмітрый Дашчынскі і Аляксандр Ткачэнка, аказаліся, адпаведна, на 16-м і 23-м месцах. Наступны этап Кубка свету пройдзе з 26 па 28 студзеня ў Трэмбленце (Канада).

Уладзімір ЗДАНОВІЧ.

КРЫМІНАЛ, ЗДАРЭННІ

НЕ ПАСЛУХАЛІ МІЛІЦЫЮ І...

Колькі ні папярэджвае міліцыя людзей, каб яны не пакідалі дзверы сваіх кватэр незамкнёнымі, тым не менш, асобныя з іх на гэта — нуль увагі. А таму і расплачваюцца.

Так, напрыклад, было з саракапяцігадовай жыхаркай Савецкага раёна Гомеля. У 23 гадзіны яна нечакана ўбачыла ў сваёй кватэры двух хлопцаў, як потым выявілася, васемнаццаці і дваццаці гадоў. Тыя доўга з ёй не размаўлялі, а моцна адлупцавалі, а потым па чарзе згвалтавалі. Добра, што яшчэ пакінулі жывой. Трэба сказаць, што міліцыя праявіла тут сябе з самага лепшага боку. Гвалтаўнікі (а гэта былі пэтэвушнікі) выведзены на чыстую ваду.

А вось у наступных двух выпадках рабаўнікоў пакуль што не знайшлі. У 19 гадзін двое ў чорных масках зайшлі ў незачыненую кватэру прыватнага прадпрымальніка, гамяльчаніна А. П., і, пагражаючы нажом і прадметам, які нагадваў сабой пісталет, загадалі легчы на падлогу і пачалі арудаваць. У выніку забралі звыш чатырох з паловай тысяч долараў, больш як два мільёны рублёў і дарагія рэчы на вялікую суму.

А пенсіянер з Рэчыцы С. П. у падобнай сітуацыі пазбавіўся тэлевізара «Гарызонт», сарака васьмі бутэлек гарэлкі, курткі на футры, ста шаснаццаці прыватызацыйных чэкаў «Маёмасць» і 680 тысяч рублёў.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ЗАБІЛІ ШКОЛЬНІКА

Міліцыя зараз выяўляе, пры якіх абставінах шасцікласнік Васілевіцкай школы-інтэрната А. Г., прыехаўшы ў сваю вёску Козенкі Мазырскага раёна на выхадныя, у гадзіну ночы быў уцягнуты ў бойку. Ад удару кулаком у твар ён упаў на бардзюрны камень, і яго труп знайшлі толькі а сёмай гадзіне раніцы. Заведзена крымінальная справа.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

КРАДЗЯЖЫ МАЮЦЬ МЕСЦА НА МНОГІХ ПРАДПРЫЕМСТВАХ МАГІЛЁЎШЧЫНЫ

Эпідэмія крадзяжоў паразіла многія прадпрыемствы Магілёўшчыны. Іх характэрнай асаблівасцю з'яўляецца тое, што крадуць не які-небудзь пэўны набор дэфіцытных тавараў, а ўсё без разбору. Напрыклад, на заводзе «Трансмаш» у снежні-студзені зафіксаваны дзесяткі крадзяжоў. Неслі ўсё: колы, тэнты, кабелі... Разабралі нават уласную аўтамашыну намесніка начальніка аховы. Зладзеі папаліся, на здзіўленне многіх, сярод іх апынуўся і работнік службы аховы.

Падобнае становішча складваецца і на шэрагу іншых прадпрыемстваў: сума ўкрадзенай на кожным з іх прадукцыі вылічваецца многімі мільёнамі рублёў.

Аляксандр АЛЕКСАНДРОВІЧ, БелаПАН.

ПАКЕТ З ПАРЫЖА

ПРЫНЁС ВАЖНУЮ НАВІНУ: ГОЛАС БЕЛАРУСКАГА КАМІТЭТА МІРУ ГУЧЫЦЬ НАД УСЁЙ ПЛАНЕТАЙ

З якім жа заклікам выступілі беларускія прыхільнікі міру і чаму да яго праяўлена такая ўвага?

Перш чым адказаць на гэтыя пытанні, варта вярнуцца трохі назад. У канцы мінулага года ў Лісабоне адбылася буйная сустрэча прыхільнікаў міру Еўропы і Паўночнай Амерыкі, на якую прыслалі сваіх прадстаўнікоў грамадскія, няўрадавыя арганізацыі краін не толькі названых рэгіёнаў, былі тут і сцягі Індыі, Японіі, Кубы, Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі, В'етнама... Яны сказалі сваё цвёрдае «не» выпрабаванням ядзернай зброі.

У Лісабон была запрошана і дэлегацыя Беларускага камітэта міру. Але адсутнасць сродкаў не дазволіла прыняць у ёй удзел. Тым не менш, старшыня БКМ Іван Кірычэнка накіраваў у сталіцу Партугаліі тэзісы свайго даклада, у якім выказаны трывогі беларускіх прыхільнікаў міру.

І вось у студзені атрыманы з Парыжа, ад каардынатара Еўрапейска-Паўночнаамерыканскага рэгіёна Сусветнага савета міру Даніэля Сідэрэ пакет дакументаў лісабонскай сустрэчы. На ёй статус дакумента набылі і тэзісы выступлення Івана Кірычэнкі, якія разасланы па ўсім свеце для азнаямлення і абмеркавання. Больш таго, па важнейшай прапанове беларусаў прынята канкрэтнае рашэнне.

Дык пра што ж такое важнае было сказана ў пісьме ў Лісабон? З гэтым пытаннем я звярнуўся да старшыні Беларускага камітэта міру Івана Кірычэнкі. Вось што ён адказаў:

— Мы выказалі свой неспакой наконт абстаноўкі, якая складваецца ў краінах СНД, а таксама тых працэсаў, якія падштурхоўваюць Еўропу да новага падзелу на два ваенна-палітычныя блокі. НАТО імкнецца на Усход, а на Усходзе спрабуюць зляпіць з асколкаў былога Варшаўскага Дагавора новую ваенную групоўку. На наш погляд, грамадскасць Еўропы і Паўночнай Амерыкі, уплывовыя грамадскія арганізацыі недаацэньваюць той небяспекі, якая зыходзіць адсюль, з Усходняй Еўропы. Мы прама і сказалі аб гэтым. Другая праблема — Чарнобыль. У красавіку спаўняецца 10 гадоў з дня атамнай трагедыі. У свеце многія звыкліся з ёю. Між тым, менавіта цяпер радыяцыя пачынае сваё згубнае ўздзеянне на здароўе людзей. Свет не застрахаваны ад падобных аварый. Вось чаму так важна, дапамагаючы беларусам, набываць вопыт барацьбы з радыяцыяй. І аб гэтым сказалі цвёрда.

— І вас пачулі?

— Так. Цяжка пераацаніць той факт, што паўсюдна ў якасці дакумента накіраваны нашы трывогі і прапановы. Прынята таксама рашэнне: глыбока заняцца вывучэннем працэсаў, якія адбываюцца ва Усходняй Еўропе, СНД.

Мяркуецца ўжо сёлета, у першай палове года, правесці рэгіянальную сустрэчу-нараду рухаў за мір, іншых уплывовых грамадскіх арганізацый, прысвечаную становішчу ва Усходняй Еўропе, краінах СНД. Асобным пытаннем будзе вынесена праблема ўсталявання міру ў Чачні. Вось такім важкім і выніковым аказаўся голас з Беларусі, дасланы толькі ў канверце.

Андрэй СЯРГЕЕЎ.

УСЁ МЕНШ ЕЗДЗІМ, УСЁ БОЛЬШ ПЛАЦІМ

Амаль паўтара мільярда пасажыраў перавезена ў мінулым годзе ўсімі відамі транспарту Беларусі. Такія даныя прывялі карэспандэнту БЕЛТА ў Міністэрстве статыстыкі і аналізу.

Калі параўноўваць іх з вынікамі за 1994 год, то атрымліваецца, што гэты паказчык у чыгуначнага транспарту зменшыўся на 12 працэнтаў, аўтамабільнага — на 27. На паветраных лініях пасажыраабарот ва ўнутраных зносінах скараціўся на 17, праўда, у міжнародных павялічыўся на 7 працэнтаў.

Колькасць аўтобусных маршрутаў за мінулы год павялічылася на 93. Што ж датычыць тарыфаў на праезд, то яны няўхільна раслі. Скажам, у снежні 1995 года ў параўнанні са снежнем 1994-га кошт білетаў павялічыўся ў цэлым па ўсіх відах транспарту ў 4,3 раза, у тым ліку ў аўтобусах прыгарадных зносінаў — у 7,3, міжгародніх — у 3,5, на чыгунцы — у 3,6, на гарадскіх пасажырскіх перавозках — у 5 разоў. У снежні мінулага года ў параўнанні з лістападам агульны кошт праезду пасажыраў узрос на 7,1 працэнта.

Тацццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

ШТО ПІШУЦЬ

ЭКАНАМІЧНАЯ СВАБОДА — ГАЛОЎНЫ ФАКТАР ДАБРАБЫТУ КРАІНЫ І ЯЕ ГРАМАДЗЯН

Расія — пакуль што яшчэ краіна з несвабоднай эканомікай. Так сцвярджаюць эксперты амерыканскага няўрадавага фонду «Спадчына», некаторыя вынікі даследавання якіх надрукавала расійская газета «Известия» 12 студзеня. У Расіі 100—105-е месца разам з Балгарыяй, Літвой, Манголіяй і Непалам... Прынамсі, наша цікаўнасць да гэтай публікацыі больш тлумачыцца іншым: у ёй, дакладней — ва ўказаным даследаванні, называецца і месца Беларусі: 106-е.

Фонд разлічваў свой індэкс эканамічнай свабоды па дзесяці паказчыках. Памяркоўнымі ў Расіі называюцца кантроль над зарплатай і цэнамі, дзяржаўнае рэгуляванне эканомікі, становішча спраў з абаронай правоў уласнасці, ступень рэгулявання банкаўскай сферы. У той жа час — высокі ўзровень пратэкцыянізму ў галіне гандлёвай палітыкі. Сярэдні ўзровень імпартных тарыфаў складае тут 14 працэнтаў, а найбольш узорнымі лічацца краіны, якія падтрымліваюць узровень імпартных пошлін ніжэй 4 працэнтаў.

Нізкі бал атрымалі расіяне і за падатковую палітыку. Адмоўна паставіліся эксперты і да надзвычай раздутага паказчыка, які характарызуе дзяржаўнае спажыванне ў валавым унутраным прадукце. Разам з тым, расійская эканоміка атрымала высокі бал за інвестыцыйную палітыку.

Для даследавання браліся 142 краіны, пры гэтым толькі адносна 65 краін зазначана, што яны маюць свабодную або адносна свабодную эканоміку. Цікава, што самымі свабоднымі прызнаны Ганконг і Сінгапур (у ЗША — 7-е месца). З рэспублік былога саюза, акрамя Эстоніі, ніхто не наблізіўся да вышэйшых катэгорый свабоднай эканомікі. У Эстоніі — 26-е месца, а ўжо Арменія — на 113—117-м, Грузія — на 124-м, Украіна ж і Азербайджан увогуле трапілі ў раздзел з прыгнечанай эканомікай. Крыху апярэджваюць расіян, а ў выніку і нас, Латвія, Літва, Малдова (Казахстан і краіны Цэнтральнай Азіі ў даследаванні не разглядаліся). Замыкаюць рэйтынг Куба, Лаос і Паўночная Карэя.

Пры гэтым зазначана: найбольш эканамічна свабодныя краіны — яны ж і найбольш багатыя. Адсюль наступная выснова экспертаў: эканамічная свабода — галоўны фактар дабрабыту краіны. Адпаведна, чым большае ўмяшанне дзяржавы ў свабодны рынак, тым мацней яна тармозіць эканамічны рост у краіне, а ў выніку зніжае ўзровень жыцця грамадзян.

Іван АЛЯКСАНДРАЎ.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	8.09	16.33	8.24
Віцебск –	8.05	16.18	8.13
Магілёў –	7.58	16.23	8.25
Гомель –	7.49	16.26	8.37
Гродна –	8.23	16.50	8.27
Брэст –	8.17	16.57	8.40

МЕСЯЦ

Маладзік 20 студзеня

ІМЯНІНЫ

Пр. Міхаіла, Феадосія

К. Францішка Салезія, Феліцыі

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі невялікі снег. Тэмпература паветра ў Гродне, Брэсце, Гомелі, Магілёве, Мінску — 8—10, Віцебску — 10—12 градусаў марозу.

У наступныя двое сутак месцамі пройдзе невялікі снег, тэмпература ўначы — 9—14, пры праясненнях — да 19, удзень — 5—10 градусаў ніжэй нуля.

Медыцынскі прагноз надвор'я на 24 студзеня

Надвор'е будзе вызначацца перыферыяй антыцыклону, што прывядзе да паніжэння тэмпературы і нязначных ваганняў атмасфернага ціску. Утрыманне кіслароду ў паветры чакаецца вышэй за сярэднія шматгадовыя даныя. 25 студзеня — неспрыяльны дзень па геафізічных фактарах. У такіх умовах павышаецца верагоднасць пагаршэння самаадчування ў метэазалежных хворых з сардэчна-сасудзістай паталогіяй, захворваннямі дыхальнай сістэмы, страўнікава-кішачнага тракта, бранхіяльнай астмай.

У мэтах прафілактыкі рэкамендуецца адмяніць далёкія паездкі, пазбягаць псіхаэмацыянальных і фізічных нагрузак, прытрымлівацца дыеты, рабіць цёплыя гідрапрацэдуры, прымаць заспакаяльныя сродкі і сасударасшыральныя прэпараты, полівітаміны.

Антаніна КАРОЗА, навуковы супрацоўнік БелНДІ кардыялогіі.

Сядзіба

Выпуск № 322

Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

НОВЫЯ «УРАДЖАЙНЫЯ ГРАДКІ» БЯРУЦЬ СТАРТ

Выходзіць з друку і рассылаецца нашым падпісчыкам студзеньскі выпуск «Для вас» («Ураджайныя градкі-2»). Брашурка цалкам прысвечана насенню, сяўбе і расадзе. Змешчаны месячны каляндар работ. Выданне ў двух фарбах. Рознічная цана ў магазінах і кіёсках «Саюздруку» — 3200 рублёў.

Ці будзем высылаць гэту брашуру па пошце? Пакуль не вызначана. Магчыма, у наступным выпуску «Сядзіба» раскажам пра гэта больш дэталёва.

Адначасова напамінаем, што на апошнюю брашуру, якая будзе выдавацца — на зыходзе першага квартала, з сакавіка (яна прысвечана замежным тэхналогіям), можна падпісацца да 10 лютага. Звяртайцеся ў свае паштовае аддзяленне.

ПЕРАПІСКА З ЧЫТАЧАМІ

ІГОЛАЧКІ, ЯКІЯ КУСАЮЦЦА

У нашай пошце — два пісьмы з Гомеля. Чытачы цікавяцца, што гэта за чарвячкі ў фасолі, чаму на асобных фасолінах дзірачкі (М. Янчанка) і ці можна мульчыраваць радкі суніцы хвойнай ігліцай. (Г. Мельнікава).

З'яўленне шкоднікаў у прадуктах харчавання — зусім заканамерная з'ява. Жыццё ідзе сваім парадкам, дабро і зло ў ім займаюць свае дакладныя месцы-нішы. Нагадаем, што тыя ж чарвячкі могуць завесціся ў ёмістасцях з гарохам. А мука, проса нагогул могуць падвергнуцца нападу ці не статка жучкоў-чарвячкоў.

Вядома, усё гэта надзвычай нервуе гаспадынь. Апрацоўваць хімічнымі рэчывамі нельга — прадукт ідзе на харчаванне. Каб не было турбот са шкоднікамі, давайце найперш будзем выконваць мінімальныя правілы санітарыі і гігіены. На захоўванне класці толькі добра высушаны прадукт. Побач няма ніякіх хворых «суседзяў» і суха. Лепш за ўсё высыпаць фасолю ці гарох у шкляныя слоікі і закрыць.

Калі ўсё ж завяліся шкоднікі, прамарозьце і затым прагрэйце свае прыпасы. Так, як мы расказвалі ў артыкуле «Подзвігі Геракла». Муку прасеяць і толькі пасля прагрэць.

Цяпер пра хваёвую ігліцу. Памятаецца, адзін дачнік сцвярджаў, што пылок хвоі (заўважце — толькі пылок) згубна ўздзейнічае на кветкі садоў і нават завязі. Але гэта было толькі меркаванне, якое трэба шмат разоў (сотні і больш) выпрабаваць. Мы можам сцвярджаць, што кветкі сапраўды рэагуюць адмоўна на той драбнюткі пылок, які разносіцца па наваколлі сасновых лясоў.

Сама ігліца шкоды не прыносіць, як і пілавінне. Таму мульчыраваць радкі ёю можна. Гэта нават лепш, чым, скажам, торфам, бо ігліца «кусаецца» пакуль свежая, не прапускае дробных шкоднікаў.

Перагніваючы, яна крыху падкісляе глебу. Таму яе мэтазгодна прыправіць невялікай порцыяй вапны ці даламітавай мукі. Яшчэ лепш — попелам (шклянку на 2,5—3 пагонныя метры). Будзе амаль нейтральны субстрат і падкормка для ягады.

Абавязкова свае дзеянні трэба запісваць, пасля аналізаваць, зыходзячы з ураджаю і стану пасадак.

ДРЭЎЦА-КАРЛІК

«Што рабіць, калі пакаёвы лімон не пладаносіць?»
(Г. СЛЯПЦОВА, *Шклоўскі раён***).**

«Як абараніць лімоннае дрэўца ад хвароб і шкоднікаў?»
(І. БАЗЫЛЬЧЫК, *г. Мінск***).**

Пра догляд лімона мы раскажам, зыходзячы з вопыту цяплічнай гаспадаркі БелНДІ меліярацыі і лугаводства.

Догляд нескладаны, але павінен быць пастаянным. Па-першае, дастатковы паліў. Каб даведацца, ці патрабуецца вільгаць вашаму лімону, вазьміце з вазона крышку зямлі і паспрабуйце зрабіць камячок. Калі зямля ў пальцах рассыпаецца, лімон трэба паліць, прычым многа, каб вада прайшла наскрозь. Дрэўцу патрэбна ўгнаенне праз 10—12 дзён. З арганічных падыходзяць жыжка з каравяку, разведзеная ў суадносінах 1:9 і курыны памёт (1:14). З мінеральных — поўнае ўгнаенне, або спецыяльнае, што прадаецца ў магазінах. Паліваць то адным, то другім пачаргова.

Пакаёвы лімон добра расце ў памяшканні з пячным ацяпленнем. У гарадской кватэры лімон пакутуе ад сухога паветра, і дрэўца трэба хоць бы раз у дзень апырскаць па лісці вадой пакаёвай тэмпературы.

Да 3-4-гадовага ўзросту лімон перасаджваюць у посуд большага памеру штогод, а пачынаючы з 3—4-гадовага — адзін раз у тры гады. Састаў зямлі наступны: 2 часткі дзярновай, 1 — лісцевай, 1 — перагною і 1 — рачнога пяску. Устаноўлена, што аптымальная тэмпература для росту пладоў, развіцця парасткаў і кветак — 18—22°С. Лімон моцна цвіце і ўтварае шмат завязі. Частку завязі трэба абарваць, каб плады не былі маленькімі. Здымаць ураджай трэба тады, калі плады пачынаюць жаўцець, а дыяметр дасягае 5—7 см.

Хаця лімон — расліна вечназялёная, ён перыядычна абнаўляе лісце. Ліст жыве не больш як тры гады. На змену тым, што апалі, з'явяцца новыя. У выпадку, калі лістапад моцны (пры неспрыяльных умовах), дрэўца не дасць пладоў на наступны год. Для паспявання аднаго плода трэба, каб на расліне было 8—10 добра развітых лісткоў.

Важны момант — абрэзка лімона. Калі галінкі дасягнуць 25—30 см у даўжыню, іх трэба пакараціць. Гэты прыём называецца пінцыроўкай. Пасля пінцыроўкі галінкі пачынаюць расці не ў даўжыню, а ў таўшчыню. Адраўнелую галінку таксама абразаюць, пакідаючы 15—20 см даўжыні з дзвюма-трыма пупышкамі. Усе зрэзы рабіць над самай пупышкай і крыху з нахілам.

1 — галінка з кветкамі; 2 — плод; 3 — разрэзаны плод.

У пакаёвага лімона ёсць свае шкоднікі і хваробы. Чырвонага клешчыка лёгка выявіць на ніжняй частцы лісця пры добрым святле. Серабрысты клешчык утварае плямы шэра-карычневага колеру. Шчытоўкі — іх шмат разнавіднасцей — устойлівыя да дзеяння ядаў.

Не хацелася б раіць прымяняць ядахімікаты ў кватэры ці ў хаце. Паспрабуйце такі прыём, як апырскванне або абліванне халоднай вадой. Карыстайцеся воднымі настоямі або адварамі раслін, якія не шкодзяць ні чалавеку, ні свойскім жывёлам. Гэта крываўнік (тысячэлістнік) звычайны, рамонак аптэчны, шчаўе конскае, дзьмухавец, палын, тытунь (адвар, настой і тытунёвы пыл), шалупінне цыбулі, часнок, наготкі (календула), каноплі.

Цяжка даць парады на ўсе выпадкі жыцця вашага дрэўца. Але калі вы будзеце ўважлівыя да свайго зялёнага сябра, то зможаце папярэдзіць «непрыемнасці», якія могуць напаткаць ваш лімон-карлік. Нехта, хто яго не мае, зацікавіцца, дзе купіць. Падказваем: у цяплічнай гаспадарцы (г. Мінск) вышэйназванага інстытута — круглы год у любы час, у гатовым посудзе.

Зінаіда МАЛАШЭВІЧ.

ПРАПАНУЮ НАСЕННЕ:

цыбулі-скарады, змеегалоўніку малдаўскага, кацяматкі лімоннай, мелісы лекавай, цыбулі гіганцкай, цыбулі духмянай, каляндры, мацярдушкі, любіста аптэчнага, шарагалоўніка, лебяды садовай чырвонай і жоўтай, сінегаловіка альпійскага і гіганцкага, лаканосу, вапнаўкі мяцёлчатай, таматаў гатункаў «смародзінка», «снежны шар», «зялёныя», «лікурыч», «сан-Марцана».

Кошт 1 пакеціка насення (15—30 шт.) — 2 тыс. руб.

Аплата папярэдняя. Чэснасць гарантую.

Па ўзаемнай дамоўленасці магчымы абмен на іншыя культуры ці сарты. Пры перапісцы ўкладзіце канверт са зваротным адрасам.

231232, Астравецкі раён Гродзенскай вобласці, п/а Падольцы. Юковічу Іосіфу Вітольдавічу.

КРЫМІНАЛ

КЛАФЕЛІН ДЛЯ АФРЫКАНЦАЎ

ПРАБАЧЦЕ, шаноўныя чытачы, але ў гэтым артыкуле мы не ўкажам ні сапраўдных імёнаў і празвішчаў нашых «герояў» і «гераінь», ні назваў горада, дзе развіваліся падзеі. Прычыны таму даволі простыя і зразумелыя: нам шкада маладых людзей, якія ўпалі ў духоўную бездань па сваёй уласнай віне і віне сваіх бацькоў; шкада дзяўчат, якім, магчыма, іхнія мужы ці сыны калі-небудзь могуць паказаць гэты артыкул, дзе апісваюцца іхнія любоўныя і злачынныя прыгоды; шкада іншаземцаў, якія трапілі ў гэту непрыгожую гісторыю. Але запэўніваем: усё, што мы раскажам тут, на самай справе было. У мінулым годзе. У нас, на Беларусі.

Называем асноўных дзеючых асоб і пацярпелых крымінальнай справы і даём некаторыя звесткі аб іх і характарыстыкі.

Грак, трыццаць два гады, нежанаты, разведзены, мае сужыцельку. Быў тройчы судзімы за цэлы «букет» злачынстваў: крадзяжы дзяржаўнай і асабістай маёмасці грамадзян, дзёрзкую і нахабную спробу згвалтавання, набыццё і нашэнне агнястрэльнай зброі. З апошняга месца зняволення характарызуецца як злы і агрэсіўны тып, які ў любую хвіліну і без дай прычыны можа ўчыніць бойку. Ва ўсіх адносінах асоба з вельмі негатыўнымі рысамі характару.

Малёк, трыццаць гадоў, жанаты на былой жонцы Грака, мае двух дзяцей і палюбоўніцу, быў асуджаны ваенным трыбуналам на сем гадоў пазбаўлення волі, нідзе не працаваў.

Абрэк, дваццаць восем гадоў, халасты, а дакладней — разведзены, апошнім часам нідзе не працаваў, сядзеў на шыі ў бацькоў, быў судзімы. Спіртное пачаў ужываць у падлеткавым узросце.

Гуля, семнаццаць гадоў, навучэнка прафтэхвучылішча, дзяўчына з «фантазіяй».

Іна, равесніца і сяброўка Гулі, якая не толькі паўтарыла ўсе ўчынкі яе ў тым жа вучылішчы, але і пайшла куды далей. У 1994 годзе ў квітнеючым месяцы маі праходзіла прымусовае лячэнне ў бальніцы. Ад ганарэі.

Кофі, афрыканец, трыццаць адзін год. У былым Савецкім Саюзе з 1983-га, у Беларусі — з 1993 года. Жанаты на нашай суайчынніцы, мае дзіця. Адукацыя вышэйшая.

Бэта — афрыканец, аднагодак Кофі, мае вышэйшую адукацыю, якую атрымаў у Беларусі. На момант падзей, якія будуць апісаны ніжэй, халасты. Зараз — жанаты. На беларусачцы.

Кожны дамагаўся свайго. І «дамогся».

Адзначым, што ўсе вышэй пералічаныя асобы ўяўляюць сабой тры групы людзей. Кожная з іх была ў курсе спраў адносна сваіх сяброў-аднадумцаў і амаль нічога не ведала або ведала вельмі мала аб членах іншых груп. Тым не менш, іх нібы магнітам цягнула адзін да аднаго. Натуральна, што кожны з іх пры гэтым дамагаўся свайго, што, таксама, натуральна, было тайнай для іншых.

У час следства і на судзе ўсе гэтыя асобы, і ў першую чаргу злачынцы, давалі супярэчлівыя паказанні, сутнасць якіх заключалася ў тым, каб са зламыснікаў-грэшнікаў ператварыць сябе ледзь не ў анёлаў.

Грак, Малёк і Абрэк абвінавачваліся ў «крадзяжы асабістай маёмасці грамадзян у асабліва буйных памерах, прычым шляхам разбойнага нападу, якое спалучалася з насіллем, небяспечным для жыцця і здароўя, па папярэдняй змове з групай асоб, учыненай з пранікненнем у жыллё, і ўцягненні ў злачынства непаўналетніх. Грак атрымаў адзінаццаць гадоў пазбаўлення волі ў папраўча-працоўнай калоніі строгага рэжыму, Малёк — дзесяць. Абрэк асуджаны на дзесяць з паловай гадоў знаходжання ў ППК узмоцненага рэжыму з прымусовым лячэннем ад алкагалізму. Ва ўсіх траіх канфіскавана маёмасць. Гуля і Іна асуджаны кожная на пяць гадоў умоўна без канфіскацыі маёмасці, з адтэрміноўкай на такі ж тэрмін і з перадачай іх на перавыхаванне свайму калектыву.

Што тут пачалося пасля раённага суда! Грак, Малёк і Абрэк закідалі абласны суд касацыйнымі скаргамі. «Мы з'явіліся выпадковымі ахвярамі інтрыгі, якую ўмела падстроілі спрытнюгі-дзяўчаты» — ледзь не ў адзін голас запелі яны. Узнялася на ногі і пракуратура: дзяўчаты хаця і непаўналетнія, але ж з'яўляюцца аднымі з асноўных выканаўцаў злачынства. Пакаранне для іх даволі мяккае.

Прэзідыум абласнога суда пагадзіўся з пратэстам пракуратуры, прыгавор у адносінах да Гулі і Іны адмяніў і накіраваў крымінальную справу ў той жа раённы суд для разгляду яе ў адносінах да апошніх з іншым саставам суддзяў. Прыгавор яго на гэты раз быў больш жорсткім — Гуля і Іна павінны адседзець па аднаму году кожная ў папраўча-працоўнай калоніі агульнага рэжыму. У іх будзе канфіскавана маёмасць.

Прыгаворам засталіся нездаволенымі два бакі. Пракурор, які настойваў на тым, каб злачынцы-дзяўчаты дзесяць гадоў кожная сёрбалі баланду ў папраўча-працоўнай калоніі, лічыць, што дзяўчатам далі вельмі мала. Адвакаты, асуджаныя і іх прадстаўнікі (а гэта маці), наадварот, заявілі, што мера пакарання Гулі і Іны занадта ўжо суровая.

А ў адносінах да Грака, Малька і Абрэка абласны суд выказаўся так: іхнія касацыйныя скаргі пакінуты без задавальнення.

Што ж датычыць грамадзянскага іску Кофі і Бэты — наконт кампенсацыі іхняга матэрыяльнага ўрону, дык ён цалкам задаволены.

Спакуса першая

Як расказваў на судзе Кофі, у адзін з сакавіцкіх дзён мінулага года, калі ў паветры выразна пахла ўжо вясною, ён адзін знаходзіўся ў кватэры, якую здымала яго сям'я, і рыхтаваўся да паездкі ў суседні горад, дзе ў родзічаў знаходзіліся яго жонка і дзіця. А тут у госці да яго ў чатырнаццаць гадзін прыйшоў Бэта. Агульных спраў у абоіх было многа. Адны яны вырашылі тут жа на месцы, другія аднеслі на пасля. Пасядзелі, пагутарылі аб сваёй далёкай радзіме, аб родных і блізкіх. Трохі выпілі спіртнога, паглядзелі тэлевізар.

Каля дзевятнаццаці гадзін нехта пазваніў у дзверы. Кофі адчыніў, і на парозе з'явілася Гуля — дзяўчына вышэй сярэдняга росту з туга заплеценай касой. Была яна не такім вясёлым і бесклапотным мальком, як у мінулы раз, калі прыходзіла сюды разам са сваім сябрам, суайчыннікам Кофі. Яе быццам нешта трывожыла, быццам нейкі нябачны цяжар прыгнечваў яе. Што прывяло дзяўчыну сюды, яна адразу не сказала. Калі Кофі паедзе на радзіму, дык ці не можа ён адтуль прывезці сякія-такія тавары для яе, якія яна потым прадасць? Афрыканец на гэта нічога не адказаў, напэўна, думаючы, чаму яна не выказала сваёй просьбы сябру, з якім прыходзіла да яго зусім нядаўна.

А пакуль яе запрасілі за стол і прапанавалі выпіць. Гуля не адмовілася і сказала:

— Вас двое, а я — адна. Пазваню сваёй сяброўцы. Вы не супраць?

Супраць не быў ніхто. Хай прыходзіць. Гасцям афрыканцы заўсёды рады. Гуля пачала набіраць тэлефонны нумар сваёй сяброўкі Марыны. Не дазванілася спачатку, а потым усё ж натрапіла на яе. Марына заявіла, што ні на якое спатканне сёння яна ісці не можа, бо ў яе намечана іншае мерапрыемства. Трубку затым узяў Кофі і пачаў размаўляць з Марынай (яна таксама была раней у яго гасцях са сваім сябрам-афрыканцам). У рэшце рэшт Марына паабяцала прыйсці на аўтобусны прыпынак. Гуля спусцілася ўніз, каб сустрэць яе, але хвілін праз дваццаць вярнулася назад і спытала ў Кофі і Бэты, ці не прыходзіла Марына без яе, бо, магчыма, яны размінуліся. Не, не прыходзіла. Таму бутэльку гарэлкі дапілі ўтраіх.

Гуля ўспомніла пра другую сяброўку — Іну. Пачала званіць ёй. Тая дала згоду сустрэцца на тым жа прыпынку аўтобуса і праз трыццаць хвілін прыйшла ў дамоўленае месца. А каля дзесяці гадзін вечара сяброўкі ўжо апынуліся ў кватэры афрыканца, і Гуля адразу ж заявіла: яе дрэнны настрой, хоць ты трэсні, не праходзіць. Таму неабходна выпіць і за тое, каб ён хутчэй знік, і за знаёмства. Хто супраць? Ніхто. Хто за? Усе. Выдатна. Наперад!

— Марш на кухню, — распараджалася Гуля неграмі, — бульбу чысціць. Падсмажце яе або дранікаў напячыце. А мы з Інай сервіроўкай стала зоймемся.

Калі ўсё было гатова, пачалася выпіўка. За знаёмства, за здароўе, добрае надвор'е і выдатны настрой Гулі. Пасля некалькіх чарак негры пачалі кляваць носам і пайшлі спаць. Прачнуліся яны каля чатырох гадзін раніцы ад скразняку, які наганяў на іх холад. Дзяўчат ужо побач не было, а па кватэры нібы хто венікам прайшоўся — адна пустата, калі не лічыць стала, крэслаў ды іншых рэчаў, якія цяжка несці.

Кофі адразу ж пачаў званіць Марыне, каб даведацца, дзе жыве Гуля. Тая назвала адрас, і сябры пашыбавалі туды. Калі яны пазванілі ў дзверы, маці Гулі сказала, што дачка начавала ў сяброўкі і яшчэ не прыйшла, і наогул, няма чаго дурыць ёй галаву.

Два дні негры хадзілі нібы п'яныя і паўсонныя. У іх балела ўсё цела. На лячэнні ў паліклініцы Кофі заявілі, што ён, відаць, нечым атруціўся.

Спакуса другая. І не апошняя

У першы ж дзень допыту Гуля заявіла следчаму, што ніякіх паказанняў яна даваць не будзе. Не жадае — і справе канец. А прычынай таму было тое, што яна не ведала, як паводзіць сябе, што казаць: праўду ці не. Бо калі праўду, дык ці не вылезе яна ёй бокам пасля — ад яе ж саўдзельнікаў? Калі не — дык потым ад суда. На наступны дзень следчы некалькімі штрыхамі даў зразумець дзяўчыне, што аб усім ён ведае з паказанняў Іны. Таму ўпарціцца няма ніякага сэнсу. І не трэба забываць, што яшчэ будуць вочныя стаўкі і што суд будзе ўлічваць пры вызначэнні меры пакарання таксама чыстасардэчнасць прызнання і г. д. Адным словам, Гулі не было куды падзецца, і яна пачала свой сумны і ганебны расказ.

Так, яна падтрымлівала сувязі з афрыканцамі і ведала, што ў іх ёсць чым пажывіцца. Адзін негр нават хваліўся, што ў яго ёсць многа золата, і паказваў ёй кашалёк, набіты «баксамі». Значыць, усе яны багатыя, вырашыла Гуля, і не збяднеюць, калі каго-небудзь з іх трохі «выпатрашыць». Толькі як і з кім? Дзяўчатам гэта не пад сілу, вось каб знайсці «крутых» і надзейных малойчыкаў...

Праўду кажуць у народзе: на лаўца і звер бяжыць. У суседнім гарадку Гуля і Іна пазнаёміліся з прыемным на выгляд хлопцам. Гэта быў Грак. Усяго два месяцы назад ён выйшаў са сваёй трэцяй «адседкі» ў калоніі і «замочваў» сваю свабоду ў рэстаране. За выпіўкай у ім тройка малола языкамі аб усякай усячыне, і Гуля нібы незнарок абмовілася аб афрыканцах, летуценна закаціўшы свае прыгожыя вочкі: во каго б «паказатаць» — дзесяткі разоў можна пасля гэтага пасядзець у рэстаране.

— Мне нельга, — зразумеў намёк Грак. — Пад наглядам міліцыі я. Кожны дзень наведваюся туды для адзнакі.

Праз колькі часу ў тым жа рэстаране Грак пазнаёміў дзяўчат з Мальком і Абрэкам. Проста пасядзелі, патанцавалі, павесяліліся. Размоў пра неграў не было. Але вось тыдні праз два Грак пазваніў Гулі дадому і прапанаваў сустрэцца. Але не ў райцэнтры, а ў яе горадзе. Згода, як гаворыцца, была дасягнута ў адно імгненне, і вось ужо шыкоўная іншамарка прывезла Грака, Малька і Абрэка (за рулём быў незнаёмы для Гулі хлопец) да пэтэвушніцы. Размова праходзіла, каб не «свяціцца» прахожым, метрах у ста ад яе дома.

— Як жыве наш негр? — заўсміхаўся Грак.

— Лепш за нас, — адказала Гуля, таксама з усмешкай. — У госці вось сёння збіраюся да яго. А што?

Грак зірнуў на Малька і Абрэка: маўляў, чулі, хлопцы? І адразу пасур'ёзнеў:

— Сёння і абуваем яго ў лапці. Вось табе бутэлечка, а ў ёй клафелін. Не бойся, гэта моцнае адурманьваючае рэчыва. Да смерці не дойдзе, але ў сон кіне. Перад выпіўкай у яго чарку трохі сыпні — і ўсё будзе о'кей. А калі задасць храпака, сыдзі ўніз да нас. Вось і ўсё.

На ўсякі выпадак Гуля прыхапіла з сабой бутэльку спіртнога: у Кофі яго можа і не быць. А калі ён пацікавіцца, навошта, скажа яму, што ў яе дрэнны настрой і трэба яго разагнаць. Хуценька вырашыла прывесці ў дзеянне і запасны варыянт. Афрыканцаў аказалася двое, значыць, «аперацыя» можа аказацца пад пагрозай зрыву. Напрыклад, Бэта захоча заначаваць у сябра ці будзе калом сядзець на ложку. Як тады падсыпаць клафелін? Таму і пачала шукаць сяброўку для прыгод. У першы раз яна адправілася да хлопцаў, каб Грак гэту яе ідэю ўхваліў, даў апошнія інструкцыі. Абрэк жа ў гэты час займаўся з Інай:

— Твая задача — толькі пасядзець у кампаніі. Трэба будзе выпіць — выпі, павесяліся. І ва ўсім слухайся Гулю. У ліфце Гуля папярэдзіла сяброўку:

— Ты ж не сядзі як статуя, а ўсміхайся. Да мужыкоў усё ж ідзём.

Калі дзяўчаты сервіравалі стол, Гуля загадала Іне пайсці на кухню і зрабіць усё, каб Кофі і Бэта, барані Божа, не зайшлі ў залу: іх трэба затрымаць там на некалькі хвілін. Навошта, спытала Іна. Потым убачыш, быў адказ. І калі яна вярнулася ў залу, то ўбачыла, што Гуля падсыпае ў чаркі неграм нейкае рэчыва з флакончыка, які затым схавала ў шкарпэтку.

І далей усё ішло па загадзя распрацаванаму сцэнарыю. Ачмурэлыя ад клафеліну афрыканцы ледзь дацягнулі ногі да ложкаў, нешта прамармытаўшы дзяўчатам, і тыя борздзенька пераапрануліся ў халаты і шуганулі ў ванну.

— Потым па загаду Гулі, — расказвала следчаму Іна, — я легла на ложак побач з Кофі, які распрануўся да трусоў, а яна — да Бэты, якога пачала лашчыць. Праз дзесяць хвілін негры ўжо забыліся ў глыбокім сне.

Іна выйшла да хлопцаў і, паведаміўшы аб усім, папярэдзіла іх, што Гуля сказала чакаць яе. Тады і можна будзе працягваць намечанае.

Кватэру абчысцілі ў лічаныя хвіліны. Рабаўнікі ж не пагрэбавалі нічым, нават самымі звычайнымі шпількамі і стрыжнямі для шарыкавых ручак. Яны ўпакавалі ў два вялізныя чамаданы пакеты, сумку і некалькі пакетаў цёмнаскурых, абутак, касцюмы, бялізну, духі, спіртное, скураныя пальчаткі, электронную запісную кніжку з калькулятарам і г. д. і да т. п. на многія мільёны беларускіх рублёў.

Калі ўсё было зроблена як след, пачалі думаць, куды везці нарабаванае. Гуля прапанавала да маці аднаго яе знаёмага, які знаходзіўся ў месцах не вельмі аддаленых. Паехалі. Але жанчына адмовілася нават весці якія-небудзь размовы аб гэтым. Потым узялі кірунак да знаёмай Абрэка. Там у яе на кухні і разгледзелі здабычу. Усе засталіся вельмі задаволенымі і аднагалосна вырашылі: удачу трэба замачыць.

У той жа дзень вішнёвага колеру іншаземная легкавушка «Рэно-5» даставіла Грака ў яго родны горад, а вясёлая кампанія паехала туды пад вечар на іншай шыкоўнай іншамарцы. На выездзе з горада Гулю перахапіў яе сябрук, раней судзімы, які перасадзіў яе ў сваю легкавушку, і павёз назад.

Увесь апошні час пасля гэтага Грак паціху грэўся пад крылом у сваёй сужыцелькі, зрэдку цікавячыся здароўем сваёй былой жонкі, якая стала жонкай Малька. Ён, як гаворыцца, лёг на дно. А Малёк і Абрэк весяліліся. Іну яны даставілі ў хату аднаго разведзенага мужыка, які нідзе не працаваў і заліваў вочы гарэлкай. Загадалі яму нікуды не выпускаць яе, а самі на цэлы дзень некуды знікалі. Вечарам жа з'яўляліся іншы раз п'янымі, іншы раз цвярозымі, але «ўпушчанае» тут жа наганялі. Нязменным было толькі адно:

Гвалтавалі яны мяне, — заяўляла на следстве і судзе Іна.

Забягаючы наперад, зазначу, што Іна зацяжарала, але пасля зрабіла аборт. Прыцягваць жа да крымінальнай адказнасці гвалтаўнікоў, як прапаноўвалі ёй і яе маці, яна адмовілася. Можа таму, што і ёй тое гвалтаванне было даспадобы, бо збегчы з таго горада ад Малька і Абрэка праблемы асаблівай не складала. Злачынцы, як бачна, былі звязаны адной вяровачкай. Да пэўнага часу. А калі запахла «смажаным», пачалі ратаваць сваю шкуру.

Не хачу некага вучыць, некаму чытаць мараль. У рэшце рэшт, у кожнага свая галава на плячах, кожны выбірае свой шлях сам. Не буду ўмешвацца ў справы Кофі і Бэты — яны ва ўсім ужо разабраліся, зрабілі высновы. Не маю жадання чытаць натацыі Граку, Мальку і Абрэку хаця б таму, што прайдзісветам, якімі яны з'яўляюцца, тыя натацыі «да лямпачкі».

Але як не здзіўляцца пазіцыі бацькоў Гулі і Іны, якія іх выхавалі, а дакладней, не выхавалі, а зрабілі іх, прабачце, з аднаго боку, маральнымі недаросткамі, а з другога — злачынцамі.

У крымінальнай справе ёсць і такі факт. Гуля і Іна бадзяліся, дзе ім уздумаецца тыдзень і два, не начавалі дома. Думаеце, гэта выклікала трывогу ў бацькоў, а калі не трывогу, дык хоць нейкую цікавасць: у каго яны былі, чым займаліся? Аказваецца, не.

— Мы давяралі сваім дочкам, — ледзь не аднымі і тымі словамі гаварылі на судзе бацькі, забываючы спрадвечную ісціну: так, давярай, але і правярай.

Нельга не здзіўляцца і пазіцыі кіраўнікоў вучылішча. Спярша яны далі адмоўную характарыстыку на Гулю. Аднак пазней, калі даведаліся, што ёй пагражае, прадставілі суду зусім іншую, вельмі ўжо станоўчую, відавочна, забыўшы пра ранейшую. Больш таго, прасілі не пазбаўляць яе волі, а аддаць на перавыхаванне калектыву. Цікава, а чаму не займаліся тым перавыхаваннем раней?

І яшчэ. На судзе дзяўчаты так раскайваліся ў сваіх учынках, так хваляваліся і трывожыліся, што па твары адной народнай засядацельніцы скацілася няпрошаная сляза. Не стрымаліся і самі віноўніцы, плакалі-рыдалі на ўсю моц. І толькі іх законныя прадстаўніцы — родныя маці — сядзелі маўклівыя і самотныя. Падумалася, што іхнія сэрцы акамянелі. Ад непапраўнага гора...

Уладзімір АНДРЭЕЎ.

ТЭЛЕБАЧАННЕ, 24 студзеня

Беларускае тэлебачанне

9.00 Тэлебачанне — школе. Беларуская літаратура. 9-ы клас. Цётка і яе паэзія. **9.20** «Вестгейт». Тэлесерыял. **10.15** «Бяда». Мультфільм. **10.30** Зорная ростань. Брэсцка-Магілёўскі тур. **11.10** Відзьма-нявідзьма. **12.10** Тэлефестываль да 75-годдзя народнага пісьменніка Беларусі І. Мележа. «Завеі, снежань...» Тэлеспектакль. **15.00** Навіны. **15.15** «Кароль Лір». Маст. фільм. 1-я серыя. **16.25** «Нязнайка ў Сонечным горадзе». Мультфільмы. **17.20** Госці ў хату. **17.50** Музычны антракт. **18.00** Крэда. **18.25** Эканамікст. **18.35** «Тройчы па аднаму». Музычная перадача MTV. **18.50** Навіны (з сурдаперакладам). **19.05** «Хлеб наш надзённы». Сённяшні дзень вёскі. **19.40** «Вестгейт». Тэлесерыял. **20.40** Калыханка. **21.00** Панарама. **21.55** Музычны антракт. **22.05** «Тайная прагулка». Маст. фільм. **23.30** Цёмны пакой. «У пошуках выйсця». **0.05** Навіны.

ГРТ

8.15 «Сакрэт Трапіканкі». **9.05** Тэма. **9.45** «У свеце жывёл». **10.20** Мультыплікацыйны фільм. **10.30, 18.35** «Адгадай мелодыю». Тэлегульня. **11.10** Тэлекампанія «Мір». **14.20** «Страшэнная сіла». Мультсерыял. **14.40** Кактус і К°. **14.50** До-мі-соль. **15.10** Покліч джунгляў. **15.35** «Элен і хлопцы». Серыял. **16.00** «Тэт-а-тэт». **16.30, 23.50** «Сем дзён спорту». **17.20** «Сакрэт Трапіканкі». **18.10** Гадзіна пік. **19.00** Аўтарская праграма Э. Разанава. **19.45** «Добрай ночы, малышы!» **20.00** Час. **20.40** «Вайна і мір». 3-я серыя. **22.05** «Мужчына і жанчына». **23.00** «Т.С.Н». Серыял.

Канал «Расія»

9.05 «Санта-Барбара». Маст. фільм. **10.20** Мульці-пульці. «Ну, пачакай!» **10.40** Надзвычайны канал. «Жывём і любім». **10.50** «Чароўны школьны аўтобус». Мультсерыял. **11.15** Новая лінія. **15.05** Там-там навіны. **15.20** Свята кожны дзень. **15.30** Чый бок? **16.20** Далёкі Усход. **16.50** Вас запрашае фірма. **17.05** Ніхто не забыты. **17.10** Ваша права. **17.25** Свая гульня. **17.55** Кіно з працягам. «Пецярбургскія тайны». **19.25** Падрабязнасці. **19.35** «Санта-Барбара». **20.30** «Нос». Гумарыстычная праграма. **21.10** На палітычным Алімпе. **22.30** Рака часу. **22.35** Аўтаімгненне. **22.40** Фігурнае катанне. Чэмпіянат Еўропы. Парнае катанне. Адвольная праграма. **0.05** «Экзотыка». Фестываль відэаарта ў Санкт-Пецярбургу. Частка 1-я.

НТБ

17.00 «Цудоўныя гады». **17.30** Такое спартыўнае жыццё. **18.00, 21.00, 23.00** «Сёння». Інфармацыйная праграма. **18.35** Герой дня. **19.00** Свет кіно. «Спадарожнік» (ЗША). **20.40** «Тэфі-96»: Хто ёсць хто. **21.35** «Доктар Куін, жанчына-ўрач». **22.30** Часінка. **23.20** Кафэ Абломаў.

Санкт-Пецярбург

12.10 «Мануэла». **13.00** Хуткая дапамога. **13.30** Парады садаводам. **13.40** Фільмаскоп. «Апошні бункер» (Украіна). **15.05, 21.35** Музычны момант. **15.15** Стыль жыцця. **15.40** «Нямецкая хваля». **16.00** Начны ўдар. **16.35** Дзіцячае ТБ: сувенір-канцэрт. **17.00** «Гусі-лебедзі». Мультфільм. **17.20** Мелодыі старадаўніх гадзіннікаў. **18.10** Вялікі фестываль. **18.50** Спартыўныя навіны. **19.00** «Мануэла». **19.50** Тэлеслужба бяспекі. **20.00** «Парад парадаў» прадстаўляе «Акварыум». **21.00** Блеф-клуб. **22.00** Спорт, спорт... **22.15** Дзень нараджэння. **22.20** «На краі...» Балет на музыку Уладзіміра Высоцкага. **22.40** «Верасень». Маст. фільм (ЗША).

Згубленае пасведчанне ліквідатара наступстваў аварыі на ЧАЭС № 345619 серыі А, выдадзенае на імя ***Завадскага В. А.***, лічыць ***несапраўдным.***

ЦІКАВА

ЧЫМ ПАЛЬЦЫ ДАЎЖЭЙШЫЯ...

Пасля чатырох гадоў даследаванняў і тэстаў шведскія навукоўцы прыйшлі да высновы, што даўжыня пальцаў на руцэ вельмі блізка адпавядае даўжыні жыцця іх уладальніка.

У інтэрв'ю для «Weckly World News» доктар Hars Biors сказаў: «Мы пачалі праводзіць гэтыя даследаванні трошкі для жарту, бо раней чулі гіпотэзу, што памер далоні адпавядае даўжыні чалавечага жыцця, і вырашылі яе праверыць. Спачатку мы зрабілі статыстычныя даследаванні; хутка прыйшлі да высновы, што такая залежнасць сапраўды ёсць; зразумела за выключэннем трапічных смерцяў, самазабойстваў ці калі чалавек вядзе самазнішчальны лад жыцця, мы прыйшлі да высновы, што на падставе памеру далоні можна вызначыць даўжыню чалавечага жыцця з дакладнасцю да 97,3 працэнта. Група навукоўцаў даследавала 8.000 чалавек у Швецыі і толькі ў 200 з іх памер далоні не адпавядаў даўжыні жыцця.

Жанчыны:

65—70 мм —	70 гадоў;
70—74 мм —	72;
74—78 мм —	75;
78—82 мм —	78;
82 мм і больш —	80 і больш гадоў.

Мужчыны:

63—70 мм —	66 гадоў;
70—74 мм —	70;
74—78 мм —	74;
78—82 мм —	76;
82 і больш —	78 год і больш.

ПІРАМІДЫ ЛЕЧАЦЬ

Вядома, што форма пірамід мела ўплыў на працэс муміфікацыі. Апошнім часам навукоўцы адкрылі, што піраміды лечаць. Ёсць месцы ў свеце, дзе пацыенты праходзяць курс лячэння мадэлямі егіпецкіх пірамід ці зараджанай у іх вадой. Пацыенты, знаходзячыся нейкі час у мініяцюрнай пірамідзе Heopsa (Хеопса), адчуваюць прыліў жыццёвых сіл, паляпшэнне памяці і работы сэрца. Ёсць нават такія энтузіясты пірамідальнага лячэння, што будуюць маленькія пірамідкі на сваіх участках (кветніках, агародах).

МАЎЧАННЕ ЗАМЕСТ ЛЕКАЎ...

100-працэнтным спосабам успакаення нерваў з'яўляецца простае ...маўчанне. Некаторыя амерыканскія псіхолагі і тэрапеўты раяць па тры-чатыры гадзіны маўчаць не менш як два разы на тыдзень. Звычайная сямейная спрэчка, дыскусія ці нават размова забіраюць вельмі шмат энергіі і выклікаюць стомленасць у людзей нават з моцнымі нервамі.

Калі браць пад увагу тое, што хімічныя сродкі для заспакаення так і не «знішчаюць» прычыны нашага нервовага стану, то лепш выберыцеся на доўгую самотную прагулку ці зашыйцеся дзе-небудзь на пару гадзін з добрай кніжкай — раяць псіхолагі.

Падрыхтавала **Аніта КАСЦЯНЕВІЧ.**

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.

Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЙЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 68-28-57, 68-29-16, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 68-28-54, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — ... ФАКС: 32-35-05, 68-27-83.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў несуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Адказнасць за змест рэкламы несуць рэкламадаўцы.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79. Тыраж 113.326. Індэкс 63.850. Зак. № 348.